Biblioteca Generală Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ANUL XIV Nr. 683 | Vineri 18 APRILIE 1958 | 12 PAGINI, 1 LEU

sculptură de Z. AZGUR

LENIN

La 22 aprilie, se împlinesc 88 de ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin, marele învățător și conducător al proletariatului internațional, geniu al revoluției proletare, întemeietorul și conducătorul gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice și al primului stat socialist din lume.

Vladimir Ilici Lenin a fost un titan al gîndirii și acțiunii revoluționare. Îmbinînd calitățile de genial gînditor cu acelea de conducător și organizator al luptei revoluționare a maselor de milioane, el și-a închinat întreaga viață, geniul său nemuritor, cauzei comunismului.

Marea lui simplitate și modestie, adînca sa dragoste de oameni impresionau profund pe toți acei care au avut fericirea să-l cunoască personal. Simplicitatea și modestia, strînsa lui legătură cu masele, ale căror năzuințe le înțelegea profund, au constituit și constituie un exemplu pentru comuniștii din lumea întreagă. „Era simplu și drept ca tot ce spunea" — scria despre el Maxim Gorki.

Făcînd o analiză științifică a imperialismului ca perioadă de agonie a societății capitaliste, Vladimir Ilici Lenin a dus mai departe teoria marxistă despre revoluția socialistă, a stabilit strategia și tactica proletariatului în revoluție, a dezvoltat multilateral învățătura marxistă despre caracteristicile și rolul partidului revoluționar al clasei muncitoare, despre statul socialist și dictatura proletariatului, despre alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare, în scopul construirii socialismului. Istoria a confirmat din plin justețea învățăturii marxist-leniniste.

(continuare în pag. 8-a)

Congresul tineretii

Bătrîna cetate a Kremlinului a fost nu o dată martora întîlnirilor emoționante ale tineretului. Aici au avut loc congresele Comsomolului. Aici s-au întrunit tinerii constructori și cuceritorii întinderilor nemărginite ale pămînturilor virgine. Destul de recent, în zilele Festivalului Mondial de la Moscova, aici s-a întîlnit tineretul sovietic cu prietenii săi din celelalte țări. La 15 aprilie, în marele Palat al Kremlinului s-a deschis cel de al XIII-lea Congres al Comsomolului.

Cei patru ani care au trecut de la ultimul congres, au fost însemnați cu multe fapte eroice săvîrșite de tinerii patrioți sovietici. În acest răstimp, în sectoarele principale ale economiei sovietice au plecat să lucreze peste 700.000 de tineri. Ei au dat viață milioanelor de hectare de pămînt care timp de secole au fost pradă paraginii. Ei au plecat spre sud și spre nord pentru a construi întreprinderi, au îmbogățit Donbassul cu noi mine. Eșaloanele comsomoliste au împînzit toată țara. Trimișii Comsomolului au participat la construirea celei mai puternice centrale hidroelectrice din lume — cea de la Kuibișev. Mîinile lor tinere au ridicat linia de înalt voltaj pentru transportul de curent electric de la Irkutsk-Bratsk, au construit drumul de fier dintre Stalinsk-Abakan, sute de uzine pentru construcții din beton armat. Acum, din inițiativa tineretului se construiesc furnale noi în sudul țării și în Ural, baterii de cocs, strunguri.

Despre toate acestea, și încă despre multe altele vorbesc trimișii comsomoliștilor în aceste zile ale congresului.

Marele tribun al revoluției, poetul Vladimir Maiakovski a scris:

Comunismul —
este tinerețea lumii
și pe el
îl construiește
tineretul.

Sub semnul acestui țel nobil își analizează comsomoliștii, la Kremlin, activitatea, acum, în preajma jubileului de 40 de ani al organizației lor create și conduse de partid.

A. B.

Din sumar:

Cînd V. I. Lenin se numea Konstantin Ivanov. pag. 2-a

Stronțiul 90 de ing. Dem. Urmă pag. 5-a

O zi la Dubna de Boris Holopov pag. 6-a

Documente despre istoria celui de-al doilea război mondial. de Sergiu Fărcășan pag. 7-a

Teatrul Mic la noi de I. M. Sadoveanu pag. 9-a

Vom călători cu automobilul atomic? de M. Fodoreanu pag. 10-a

CONCURSUL NOSTRU pag. 11-a

O PRIMAVARA CU FAPTE MARI

Ca și în întreaga lume, meteorologic primăvara acestui an este extrem de capricioasă și în Uniunea Sovietică. Lăsîndu-se dorită și așteptată, ea a trimis pînă acum drept crainici nu florile și rîndunelele, ci vînturile și moina. Cu toate acestea, întinderile nesfîrșite ale stepei rusești sînt străbătute de un freamăt nou, de nerăbdarea care precede marile bătălii și marile înfăptuiri. Peste aceste întinderi nesfîrșite a rămas acum stăpîn — colhozul. În mîna lui au fost reunite aproape totalitatea mijloacelor menite a face să răsară pe întinsurile pămîntului sovietic un nesfîrșit belșug de produse. Iar colhozul se pregătește să arate că știe să stăpînească aceste mijloace, că știe să scoată tot ce se poate scoate din îmbinarea pămîntului cu mașinile. De pretutindeni, din toate colțurile Uniunii Sovietice vin vești care arată că în colhozurile sovietice domnește o febrilă activitate ca răspuns la hotărîrile Plenarei din februarie a C.C. al P.C.U.S. și la adoptarea legii „Cu privire la dezvoltarea continuă a orînduirii colhoznice și la reorganizarea S.M.T.-urilor".

Timpul nu așteaptă. Deși cerul e acoperit aproape pretutindeni de nori plumburii, deși soarele străbate rareori printre neguri, muncile de primăvară trebuie făcute și în același timp, în mers oarecum, trebuie prețuite alese și cumpărate și mașinile S.M.T.-urilor. În unele locuri, în regiunile din sud mai ales, aceste treburi au și fost făcute. Din regiunea Nikolaev, de pildă, se anunță că achiziționarea parcului de mașini al S.M.T.-urilor de către colhozuri este un fapt îndeplinit. Cele 305 colhozuri ale regiunii și-au luat în primire mașinile de care au crezut că au nevoie și pe care au vrut să le cumpere. Ele dispun acum de aproape 5.000 de tractoare, de 2.500 de combine, de 1.200 de mașini de cules porumbul, de aproape 5.000 de semănători.

Mai delicată încă decît preluarea mașinilor părea a fi primirea mecanizatorilor în noua lor familie, în colhozuri. Aceștia, într-adevăr, trec la un nou fel de salarizare, devin cooperatori, încep să muncească alături de membrii familiilor lor, care făceau de mult parte din colhozuri. Se înțelege că toate acestea cer măsuri de adaptare și readaptare. Faptele arată, însă, că această readaptare s-a făcut excepțional de repede și de ușor. Iată cîteva fapte elocvente. În raionul Mostrovska din regiunea Nikolaev muncile de primăvară au fost executate în întregime. În cursul acestor munci s-au înregistrat atît de puține cazuri de imobilizare a tractoarelor încît auto-depanarea stațiunii tehnice de reparații din raion a fost chemată în ajutor o singură dată. Știri care vorbesc în același sens vin și din alte raioane.

În marea familie a colhozurilor sovietice au intrat și alți membri noi. Este vorba de vechile cadre de tehnicieni și spe-

L. Constantin

(continuare în pag. 8-a)

CÎND LENIN SE NUMEA KONSTANTIN IVANOV

Fiică de turnător, Lidia Parviainen s-a născut la Petersburg în 1892. Soțul ei a fost Eino Rahia, bolșevic cunoscut, membru al P.C.U.S. din 1903 și care, în 1917, atunci cînd Lenin se afla în ilegalitate, l-a însoțit în toate reședințele ilegale. Avînd alături pe Eino Rahia, Lenin a pornit, pe jos — în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie) 1917 — de la ultima sa locuință conspirativă de la Petrograd, strada Serdobolskaia, ca să ajungă la Smolnii, unde se găsea statul major al insurecției armate din octombrie.

Lidia a aderat la P.C.U.S. în 1917. Ea a participat activ la evenimentele din octombrie, în rîndurile Gărzii roșii din Petrograd. După instaurarea puterii sovietice, Lidia Parviainen a lucrat ca contabil. In prezent, ea locuiește la Leningrad, pe strada Pușkskaia nr. 23.

Într-o zi — era în august 1917 — bolșevicul Aleksandr Sotman a venit la noi, la Petrograd. După o îndelungă convorbire cu soțul meu, Eino Rahia, îmi spuse:

— Trebuie să ascundem la loc sigur un tovarăș. Casa de la țară a părinților voștri n-ar fi, oare, potrivită pentru acest lucru?

Am înțeles, firește, despre care tovarăș era vorba. Într-o clipă, îmi trecu prin minte tot ce putea avea o legătură cu casa părinților mei de la Ialkala. Locul era, de bună seamă, cum nu se poate mai potrivit pentru ascunderea lui Lenin. Cătunul Ialkala se afla într-un colț pierdut de pe teritoriul finlandez, destul de departe de Petrograd și de drumul de fier. Nu avea decît vreo zece case, ale unor țărani finlandezi nu prea înstăriți. Dintre toți locuitorii, doar tatăl meu, Piotr Parviainen, muncitor pensionar, avea oarecari legături cu orașul... Casa noastră era situată la marginea pădurii. I-am răspuns lui Sotman:

— Ne putem bizui pe tatăl meu. Voi vorbi cu el.

Ca de obicei, sîmbăta — (era cam pe la jumătatea lui august, ziua exactă nu mi-o amintesc) — am venit la părinți și le-am spus:

— Un scriitor, Konstantin Ivanov, ar vrea să locuiască la noi vre-o două săptămîni...

— De ce nu? — îmi răspunse tata. Va fi bine venit. Atît că-i cam strîmt la noi și nu-i prea elegant.

— O, lui nu-i trebuie mare lucru — vine aici numai și numai să scrie.

Știam că Lenin va scrie, desigur, zi și noapte. Această latură a ocupațiilor sale am ținut s-o subliniez.

— Să vină, îl vom primi cu plăcere, îmi răspunseră, într-un glas, amîndoi părinții.

Pe loc, s-a și hotărît unde va locui oaspetele. Pe lîngă casă se afla o baracă din scînduri în care fostul chiriaș își ținea bidoanele de lapte. Era o mică încăpere, curată, cu o fereastră ce da spre curte și cu o alta spre grădină. Am mobilat-o de îndată cu un pat simplu de fier, o masă și un scaun. La ferestre au fost puse perdelițe de stambă colorată. La atît s-au mărginit pregătirile.

M-am înapoiat la Petrograd plină de fericire. Și pe bună dreptate! Doar îi găsisem un adăpost lui Lenin care, în acea perioadă, fiind urmărit de către jandarmii guvernului reacționar al lui Kerenski, trăia ascuns într-o căpiță de fîn aproape de Razliv.

Problema care se punea acum era de a înlesni venirea lui Lenin de la Razliv, care se afla pe teritoriul rus, la Ialkala, în Finlanda. In acest scop a fost adoptat următorul plan: Aleksandr Sotman, Eino Rahia, Nikolai Emelianov (la acesta din urmă se ascundea, în Razliv, Lenin) vor pleca noaptea împreună cu Lenin și strecurîndu-se prin locurile neumblate din vecinătatea Razlivului se vor îndrepta spre gara Udelnaia. Aici, Lenin își va petrece ziua la muncitorul bolșevic Emil Kalske. Apoi, travestit în mecanic de locomotivă, va trece frontiera. Restul drumului, de la gara Terioki pînă la Ialkala îl va face cu căruța.

Sînt de ajuns doar cîteva cuvinte pentru a descrie această călătorie care, în realitate, a fost foarte lungă, nespus de complicată și plină de primejdii... Emil Kalske făcea parte dintr-o echipă de noapte și eu am fost aceea care am făcut de gardă la locuința lui. Lenin și însoțitorii lui au întîrziat cu două zile peste planul prevăzut. E ușor de înțeles neliniștea mea, gîndurile cumplite ce-mi treceau prin minte în timpul acestor ore de așteptare, parcă fără sfîrșit! In a treia zi, la miezul nopții, pe cînd tocmai controlam ușița de la intrare, doi bărbați ,își făcură apariția. De ce numai doi? Oare erau cei pe care-i așteptam? Da, ei erau. Am recunoscut imediat silueta puțin încovoiată a soțului meu. Am coborît mai mult alergînd și am deschis poarta: Lenin și Rahia intrară în casă. „Dar Sotman, Emelianov?" întrebai eu. „Mai tîrziu, mai tîrziu" — îmi răspunse grăbit soțul meu.

Am intrat în căsuța lui Kalske Lenin mă salută ca pe o veche cunoștință (ne mai întîlniserăm o dată, în vara lui 1917). M-am grăbit să fac patul, dar Lenin refuză să se folosească de el, spunînd că va dormi pe dușumea. „Dar n-am nimic de așternut pe jos" — am replicat eu. „Vom găsi noi" — răspunse cu voie bună Lenin. Și, într-adevăr, împreună cu Rahia a găsit ziare vechi pe care amîndoi le-au întins de-a lungul scîndurilor, în loc de saltea. Lenin își scoase ghetele și ciorapii care, după drumul lung străbătut prin păduri și mlaștini, erau cu desăvîrșire uzi. I-am adus papucii lui Kalske...

A doua zi, spre seară, Lenin urma să plece spre căsuța de țară a părinților mei. Dimineața am plecat la lucru rugînd pe tatăl meu să trimită, cam pe la ora 6 seara, o căruță la gara Terioki, pentru Konstantin Ivanov.

Și iată-mă în tren spre Terioki. Pe locomotivă, alături de mecanicul Hugo Ialava, se afla Lenin. Oare totul va decurge normal? Vom izbuti să trecem cu bine frontiera? Spionii lui Kerenski îl vor lăsa pe Lenin să treacă granița? Iată întrebările care mă frămîntau. Deși destul de scurt, drumul mi s-a părut nesfîrșit. Dar iată că Bieloostrov, gara de graniță, a fost depășită. Ne aflam pe teritoriu finlandez. Terioki! Am sărit din tren, alergînd apoi spre locul dinainte hotărît, unde fratele meu, Ivan, aștepta lîngă o căruță cu un cal. „Au sosit?" „N-am văzut pe nimeni" — îmi răspunse fratele. „Au luat-o probabil pe jos — să-i ajungem din urmă" — am spus eu. Și, într-adevăr, curînd am văzut apărîndu-ne în față un grup: Lenin, Rahia și Sotman. Am luat cu toții loc în căruță și ne-am continuat drumul spre Ialkala.

Se făcuse aproape de miezul nopții cînd am ajuns acasă. Aici, cu o lanternă în mînă, ne aștepta tata, mama și cei șapte copii. L-am prezentat pe Lenin:

— Acesta este scriitorul Konstantin Ivanov despre care ți-am vorbit, mamă.

Lenin strînse mîna tuturor celor de față. O convorbire se înfiripă de îndată. Mama spuse:

— Apa în baie este caldă... Dacă musafirul nostru vrea să se spele după drum...

— O, cu plăcere! — răspunse Lenin.

După baie ne-am așezat la masă. Mama aduse mîncarea și servi ceaiul. Conversația, însuflețită, nu înceta. In tot acest timp, tatăl meu privea cu atenție chipul lui Lenin. Deodată, el exclamă:

— Dar eu te cunosc: nu ești Konstantin Ivanov — ești Lenin!

Lenin îmi aruncă o privire veselă și spuse:

— Halal însușiri de conspiratori!

Urmîndu-și firul gîndului, tatăl meu rosti adresîndu-se lui Lenin:

— Nu vă fie teamă. Noi, muncitorii, știm să prețuim încrederea.

Și astfel începu Lenin să locuiască în căsuța de la țară a tatălui meu.

Iată cîteva crîmpeie din amintirile acestor zile.

Tatăl meu își lucra singur pămîntul de lîngă casă. In clipele de repaus, lui Lenin îi plăcea să-l vadă arînd. Brazdele erau drepte, ca trase cu linia.

— Lasă-mă să ar și eu — spuse într-o zi Lenin. Am și eu poftă să lucrez.

— Încearcă! îi răspunse surîzînd tatăl meu, și-i puse în mîini hățurile calului și coarnele plugului.

După numai cîțiva metri plugul începu s-o ia razna. Lenin îl așeză la loc, dar din nou plugul se abătu de pe brazdă și tot astfel pînă la sfîrșit. Nu izbutea să tragă o brazdă frumoasă: era sau prea puțin adîncă sau prea adîncă, cu cotituri la dreapta și la stînga. Era limpede că plugarului neexperimentat îi venea anevoie să mînuiască o unealtă atît de simplă cum e plugul!... Apoi, calul simțind că nu e strunit ca de obicei trăgea altfel decît atunci cînd era condus de tatăl meu. Noi, care urmăream această scenă, ne prefăceam că nu băgăm de seamă ceea ce se întîmplă. Trăgînd două brazde, Lenin predă calul tatălui meu, spunîndu-i:

— Nu-i deloc ușor să ari pămîntul cu plugul. Uite, sînt lac de sudoare. De-altminteri, în Rusia nouă, aceea pentru care luptăm, nu vor mai fi pluguri. Le vom înlocui cu mașini!

In apropierea casei se afla un lac. Era cald (ne aflam la sfîrșitul lui august), și Lenin se scălda zilnic. De obicei îl însoțeau toți frații mei, care nu mai puteau de admirația pentru acest scriitor Ivanov, atît de meșter la înnotat încît trecea lacul, destul de mare, de la un capăt la altul. Ciudat le părea faptul că Lenin se scălda... cu șapca în cap.

— De ce nu scoateți șapca atunci cînd vă scăldați? îl întrebă unul din frații mei.

Lenin răspunse rîzînd:

— Mă tem de insolație!

In realitate, Lenin nu-și scotea șapca pentru că ea fixa pe cap peruca roșcată pe care o purta în acea vreme.

Lui Lenin îi plăcea să facă plimbări prin pădure, însoțit de frații mei mai mici, Evert care avea 8 ani și Werner, de 6 ani. La plecare, tata le striga rîzînd:

— Păziți-l bine! Aveți grijă să nu i se întîmple ceva!

— In regulă, în regulă! Atîta vreme cît va fi cu noi nu i se va întîmpla nimic — răspundeau voios flăcăiașii, care l-au îndrăgit din prima clipă pe Lenin, căruia îi arătau locurile preferate din pădure și-i împărtășeau impresiile...

De-obicei, sîmbăta mama făcea prăjituri. Intr-o zi, Lenin le gustă și îi plăcură. In cursul săptămînii, Lenin întrebă, cu înțeles, pe mama:

— Ia spune, Ana, azi nu-i sîmbătă?

Mama ghicei ce voia să spună Lenin și-i pregăti pentru cină prăjiturile care îi plăcuseră.

Lenin lucra mult. Urmărea desfășurarea evenimentelor politice din Petrograd. Zilnic, mecanicul Ialava aducea toate ziarele din Petersburg în gara Terioki de unde fratele meu se ducea să le aducă.

Eu făceam oficiul de agent de legătură între Lenin și Krupskaia, care se afla la Petrograd. Prin mijlocirea mea ei schimbau bilete cifrate. De asemenea, îi aduceam lui Lenin lingeria pe care i-o trimitea Krupskaia.

La Ialkala, Lenin a scris o serie de articole politice dar, mai ales, a lucrat la cartea sa „Statul și revoluția". Nopți întregi stătea la masa sa de lucru culcîndu-se abia în zori.

Intro zi, l-am întrebat pe Lenin dacă îi piace la noi.

— Mă simt foarte bine. Niciodată nu mi-a fost dat să trăiesc atît de liniștit ca acum.

Nu era, însă, vorba de un trai liniștit. In Rusia, criza revoluționară se dezvolta. Explozia se putea produce de la o zi la alta. Lenin avea nevoie de o casă conspirativă de unde să poată conduce mai lesne Comitetul Central al Partidului bolșevic precum și toate pregătirile revoluției socialiste în Petrograd.

Fu adoptată hotărîrea ca Lenin să se mute la Helsinki. Intr-o seară, venind la tatăl meu, am găsit doi finlandezi, artiști amatori ai Casei populare din Helsinki. Intrînd în camera lui Lenin ca să-i dau scrisorile sosite, nici nu l-am mai recunoscut. Artiștii îl deghizaseră în preot finlandez; în locul obrazului ras, avea barbă, mustăți și o pereche de ochelari; în loc de șapcă avea pe cap o pălărie moale. Lenin îmi predă un caiet gros, cu filele acoperite de scrisul lui îngrijit. Erau capitole din „Statul și revoluția" pe care le-am înmînat, apoi, lui Krupskaia. In aceeași seară, luîndu-și rămas bun, Lenin a plecat din Ialkala spre Helsinki...

Lidia Parviainen

Veac nou

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.
Apare săptămînal
Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5—7
Telefon 3.03.10
Abonamente: 3 luni 12 lei, 6 luni 24 lei, 12 luni 48 lei.

săptămîna

Acord economic sovieto — vestgerman

Intr-un recent interviu acordat presei sovietice dr. Franz Reuter, cunoscut economist și publicist vest-german, editor al revistelor „Volkswirt" și „West-Ost-Handel", a făcut cîteva precizări interesante asupra dinamicei relațiilor economice dintre Uniunea Sovietică și Republica Federală Germană. Volumul comerțului dintre cele două țări — a arătat dr. Reuter — a cunoscut în ultimii ani o netă linie ascendentă; în 1953 totalul schimburilor comerciale dintre Uniunea Sovietică și Republica Federală Germană a însumat în ambele sensuri numai 13.300.000 mărci, pentru ca după doi ani, cînd au fost reluate relațiile diplomatice, să atingă o cifră de 224.800.000 mărci. În 1956 volumul total al schimburilor comerciale sovieto-vest-germane a marcat o nouă creștere importantă, dublîndu-se aproape față de anul precedent, iar în cursul anului trecut a atins cifra record pentru perioada postbelică — de 640.000.000 de mărci.

Ce arată aceste cifre? Ele atestă, în primul rînd, că între cele două țări, amîndouă state cu un potențial foarte dezvoltat, există suficiente sortimente de mărfuri pentru a stimula un comerț activ și reciproc avantajos. În al doilea rînd, ele mărturisesc că, în ciuda barierelor artificiale ridicate de anumite grupuri influente din Republica Federală Germană în calea reluării și dezvoltării unor relații economice tradiționale și cu certe perspective de extindere, cercurile de afaceri vest-germane au manifestat un interes crescînd pentru comerțul sovietic.

În cursul anului trecut, la propunerea guvernului sovietic, au avut loc la Moscova tratative economice între delegații guvernamentale ale U.R.S.S. și R.F.G., care nu s-au încheiat însă cu un bilanț pozitiv din pricină că partea vest-germană găsise de cuviință că trebuie să stăruie mai ales asupra falsei probleme a repatrierii unor prizonieri, inexistenți în realitate pe teritoriul U.R.S.S. Manevra avea scopuri exclusiv propagandistice, după cum s-a văzut curînd, și n-a favorizat, firește, îmbunătățirea relațiilor sovieto-vest-germane.

Totuși, lucrurile n-au putut rămîne în acest stadiu, chiar dacă anumite personalități influente din guvernul vest-german ar fi dorit să prelungească o situație anormală și evident contrarie intereselor R.F.G. Declinul economic din S.U.A., ale cărui urmări se fac tot mai puternic simțite pe piața Europei occidentale, a adus la o sensibilă scădere a comenzilor și în Germania vestică. Interesele economice au precumpănit în aceste condițiuni asupra unor calcule politice infirmate la rîndul lor de evenimente.

În acest nou context de împrejurări s-a ajuns zilele trecute la încheierea unui acord pe termen lung de schimburi și plăți, a unui protocol pentru schimbul de mărfuri pe anul 1958, un acord cu privire la problemele generale ale comerțului și navigației dintre cele două țări și a unui acord consular. În conformitate cu stipulațiile acordului pe termen lung, schimburile sovieto-vest-germane vor crește pînă în 1960 de circa două ori în comparație cu anul 1957. Uniunea Sovietică va plasa în R.F.G. mari comenzi de mașini și utilaje; R.F.G. va cumpăra din Uniunea Sovietică produsele care vor interesa cel mai mult firmele vest-germane. Cele două părți au convenit de asemenea să-și acorde în relațiile lor comerciale clauza națiunii celei mai favorizate, precum și asupra înființării unei reprezentanțe comerciale sovietice în Germania Federală.

Nu este de asemenea lipsit de interes să se amintească că, cu același prilej, cele două delegații guvernamentale au exprimat poziția guvernelor respective de a privi cu bunăvoință eventualele cereri de repatriere ale unor cetățeni germani care ar mai fi în Uniunea Sovietică și ale cetățenilor sovietici din Republica Federală Germană.

Recentele acorduri sovieto-vest-germane au astfel, în primul rînd, în vedere relațiile economice dintre cele două țări. Cu toate acestea, ele au, fără îndoială, și o însemnătate de ordin mai general, căci deschid o cale spre dezvoltarea ulterioară și a unor contacte politice, culturale, științifice între Uniunea Sovietică și Republica Federală Germană și prin aceasta duc la înseninarea unui sector important al întregului sistem de relații internaționale.

Ion Manu

Ansamblul Igor Moiseev la New York

Uneori știri de cea mai mare însemnătate, apărute în ziarele matinale ori în cele de după amiază, trec fără să ne rețină atenția. Ne-am obișnuit în presă cu titlul pe trei și pe patru coloane ca să-l vedem în secunda cînd am desfăcut gazeta, dar textul minuscul, de fagure melifer, cules cu petit într-un spațiu liliputan de trei cvadrați, trece adesea neluat în seamă. De vină nu e secretarul de redacție, geometru nocturn de vingalace și zațuri, ci ochiul nostru grăbit să parcurgă ziarul în tramvai și autobus de-acasă pînă la birou, cu retina atrasă și sensibilizată numai de titlurile mari și vizibile, de afiș.

„La 8 aprilie au plecat în turneu în S.U.A. artiștii Ansamblului de Stat de dansuri populare al U.R.S.S. sub conducerea artistică a lui Igor Moiseev". Știrea aceasta încape într-un formular de telegramă pitică, întocmai ca într-un degetar, dar semnificația ei nu e de fel neglijabilă. Ansamblul lui Igor Moiseev a plecat în America. De două milenii se cunoaște cît adevăr amar și dramatic cuprinde adagiul „Inter arma silent musae". Versul lui Cicero din „Pro Milone" a trecut din literatură în sociologie și vreme de două mii de ani, în decursul a sute de războaie cumplite a fost fără încetare verificat și răsverificat. Ansamblul lui Igor Moiseev a plecat într-un turneu în S.U.A. Au plecat Kazaciokul și Gaianeh-ul, au pornit la drum lung peste prăpastiile lichide ale oceanului dansurile cazacilor de la Don și ale celor de la pragurile Niprului, purtînd un mesaj de pace și de prietenie.

Dacă nu mă înșel, aceasta este întîia aplicare concretă a recentului acord realizat între guvernele U.R.S.S. și S.U.A., privind normalizarea și dezvoltarea legăturilor culturale. Călătoria se face la începutul primăverii și dacă metafora nu s-ar fi oftilit de atîta folosire în proza și poezia contemporană, aș îndrăzni să compar călătoria aceasta cu ivirea unor ghiocei.

Coexistența pașnică nu este nicidecum o idee utopică și nici o experiență sterilă de laborator diplomatic. Viața arată și în acest exemplu modest, dar cu deosebire elocvent, că ea este nu numai posibilă, ci și necesară. Ansamblul lui Igor Moiseev va duce în America mesajul de pace al poporului care l-a dat pe Tolstoi și pe Șaliapin, pe Repin și pe Șolohov. Nu știu ce ansamblu artistic american va întoarce în Uniunea Sovietică această vizită generoasă în semnificațiile ei de prietenie, dar știu că și acela va duce pe țărmurile Nevei și ale Moscovei mesajul lui Whitman și Edison, al lui Twain și Lincoln.

Dorim fierbinte ca în lungul și latul bătrînei noastre planete să circule nu rachetele balistice, ci delegațiile de scriitori și ingineri, savanți și artiști, mesageri ai artei și civilizației umane. Acesta este abia un început modest și nu vrem să exultăm într-un optimism exagerat, dar îl consemnăm ca pe un semn al primăverii, ca pe un semn al unei ere de pace în care credem și pentru înfăptuirea căreia luptăm fără preget. Ca scriitor sînt mîndru că în lupta aceasta pentru dezvoltarea legăturilor de prietenie între țările lumii, oamenii de artă și cultură se găsesc în primele rînduri.

Petru Vintilă

Afacerea „ISIS"

Reversul spionajului antisovietic

Interesul studențimii britanice pentru treburile politice s-a accentuat mult în ultimii doi ani. E drept că și pînă de curînd existau la diferite universități britanice grupuri studențești diferențiate pe principiul partidelor politice. Dar ele se mărgineau la simple discuții teoretice, care-și găseau cel mult expresia în publicații periodice, uneori simplu șapirografiate și de cele mai multe ori cu un tiraj foarte limitat.

În ultima vreme însă, o parte tot mai însemnată a studențimii a început să ia atitudine deschisă în marile probleme care agită viața publică a Angliei. Luptele dintre cercurile politice universitare iau amploare. Manifestațiile de stradă au devenit tot mai frecvente. Atitudinile de frondă la adresa guvernului au ajuns un lucru curent. Este încă în memorie faptul că Butler, ministrul britanic de interne, reputat a fi eminența cenușie a guvernului, a fost primit la Universitatea din Manchester cu ouă clocite și cu pătlăgele roșii. Arestările care au urmat n-au rezolvat nimic și ziarele centrale au continuat să bagatelizeze faptul ca o simplă glumă studențească.

Dar n-au fost „glume" nici atacurile tot mai acerbe ale presei studențești împotriva guvernului, nici apelul lor la suspendarea experiențelor atomice și nici cererea de încetare a zborurilor avioanelor americane purtătoare de arme nucleare deasupra Angliei.

În cele din urmă cercurile interesate să reducă la tăcere mișcarea studențească s-au hotărît să treacă la acțiuni directe. La 21 martie s-a ținut la Londra o conferință a procurorului general și a experților juridici ai armatei britanice. Ziarele britanice de mare circulație au păstrat o anumită discreție, pe care o vom explica ulterior. S-a aflat totuși că s-a examinat o „mare afacere de spionaj". Unui important grup de studenți de la universitatea din Oxford i se aducea acuzația de „a fi făcut publice anumite secrete militare oficiale". Revista studențească „*Isis*" era direct incriminată de a fi publicat materiale „care primejduiesc securitatea Marii Britanii".

În cele din urmă „afacerea" a ajuns în dezbaterea Camerei Comunelor. Deputatul laburist Frank Allaun nu s-a sfiit să citească articolele care au dat loc la urmăriri. Iar presa, care nu putea reproduce articolele din „*Isis*", a avut în schimb ocazia să reproducă cele rostite de la tribuna Parlamentului de un deputat.

„Secretele" deveniseră acum publice. Se poate însă spune că dezvăluirea lor a provocat oarecare desamăgire în rîndurile acelei părți a opiniei publice care se aștepta la ceva cu adevărat senzațional. Mare parte din cele dezvăluite era de notorietate publică.

Printre redactorii revistei se găsea un fost militar, care a servit în serviciul britanic de spionaj extern. Și alți studenți ai universității din Oxford fuseseră utilizați nu numai de același serviciu, dar chiar la aceeași secție. Așa că cele dezvăluite aveau pecetea autenticității nemijlocite.

Pe această cale opinia publică engleză a aflat că în jurul Uniunii Sovietice și a democrațiilor populare, spionajul britanic a țesut o rețea de posturi de spionaj. Scopul lor era detectarea sistemului de apărare al lagărului socialist. Allaun a arătat chiar că se urmărea interceptarea legăturilor radiofonice între piloții sovietici și stațiunile de pe aerodroame. Uneori se trimiteau în mod special avioane „rătăcite" pe teritoriul vizat, numai pentru a se vedea în ce consta sistemul de apărare al acestuia.

Faptele acestea sînt de multă vreme cunoscute în Uniunea Sovietică și în celelalte țări ale lagărului socialist, a cărui vigilență a demascat în repetate rînduri acțiunile de spionaj occidentale. Revelațiile revistei „*Isis*" au fost desigur edificatoare și pentru acea parte a opiniei publice britanice care, sub influența aparatului de propagandă burghez, se arăta în linită a ignora sau pune la îndoială chiar și faptele cele mai evidente.

Atitudinea redacției „Isis" nu era întîmplătoare. Ceea ce urmărea ea de multă vreme nu era atît darea în vileag a unui scandal, cît criticarea unui sistem reprobabil în relațiile internaționale. Căci pe bună dreptate studenții de la Oxford consideră tentativele de spionaj acte neamicale la adresa Uniunii Sovietice și a democrațiilor populare, acte în măsură să împiedice bunele raporturi dintre vest și est.

Or „*Isis*", ca și alte publicații studențești de la Oxford și din alte centre universitare, militează pentru asemenea bune raporturi. Ele cer o neîntîrziată întîlnire la cel mai înalt nivel.

Atitudinea majorității studențimii britanice este deci limpede. Faptele arată că o parte tot mai însemnată a acestora se pronunță împotriva războiului rece, pentru destinderea încordării internaționale. Or, tocmai faptul acesta a alarmat cercurile guvernamentale, care n-au pregetat a declanșa măsuri pe care, pînă de curînd, presa britanică le credea posibile numai sub zodia maccarthysmului.

V. Dascălu

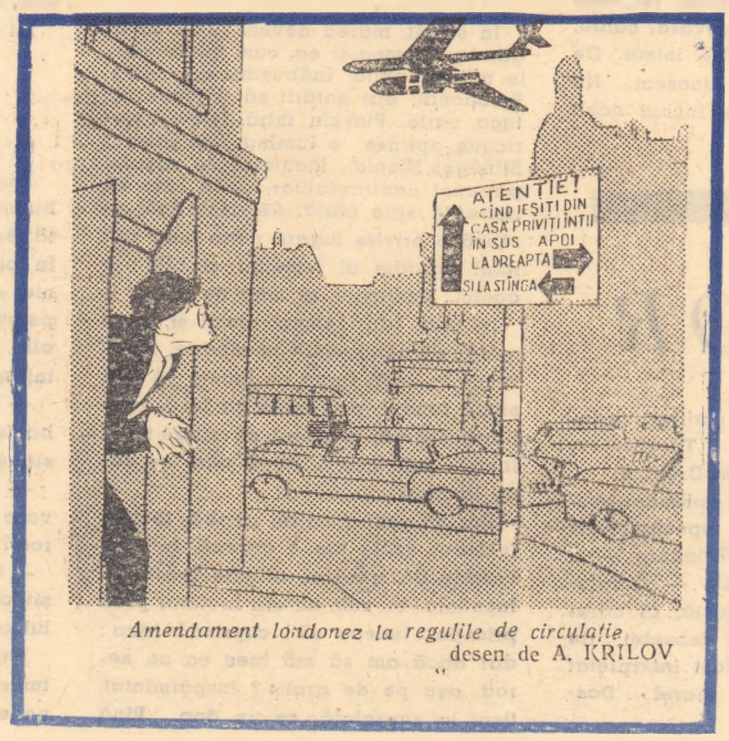

Amendament londonez la regulile de circulație
desen de A. KRILOV

Veac nou pag. 3

ÎNOTĂTORII

schiță de V. Sișkov

Marea spumegă ca șampania revărsată din sîrîmtoarea unui gît de sticlă. Valurile se sumețesc împotriva falezei după care, cu vrăjmășia potolită, se retrag istovite, lingînd meticulos pardoseala de nisip a plăjii. Din înaltul cerului săgețile pieziișe ale soarelui aruncă vîlvătăi de cuptor. De pe faleză, cît apuci să vezi cu ochii, trupuri goale care se prăjesc la soare. Podoaba de sezon a plăjii. Așa cum stau răspîndite, închipuie, parcă, o dantelă meșteșugit lucrată. O îngrăditură desparte plaja bărbaților de aceea a femeilor. Ici, colo, îngrăditura e străpunsă de găuri. Cîteva patrupede se tîrăsc spre ele și aruncă priviri hoțești către paradisul oprit...

— Rușine... Ar trebui să aveți un pic de rușine !

Imprecațiile se încrucișează în aer.

Deodată, din spre mare, răzbate un strigăt sfîșietor :

— Ajutor... mă înec...

Ca mișcată de un resort, dantela pînă atunci încremenită a trupurilor începe să se vălurească, să se agite, să se năpustească spre țărm.

— Se îneacă !... se îneacă !... Acolo ! Uite-l, a ieșit la suprafață !... Cine știe să înoate ? Ajutor, ajutor !

Pe plajă, încurcătură generală : nimeni nu știe să înoate. Sezoniștii se foiesc de colo pînă colo, ca niște furnici uriașe :

— O barcă ! Repede o barcă !

— M-aș arunca, dar pe mine mă apucă cîrceii.

Deodată, de dincolo de îngrăditura femeilor, o nimfă cu părul lung se aruncă în apă înfruntînd valurile. Înoată repede, despicînd apa cu mișcări suple, line. Pe plajă lumea a încetat, parcă, să respire. Miile de ochi nu se mai deslipesc de înotătoare. Așteaptă cu toții încordați deznodămîntul. Înecatul mai iese odată la suprafață; se zbate dînd din mîini, apoi, ca un pietroi, cade din nou la fund. L-a zărit și nimfa. Coteşte brusc spre el, se afundă. După o clipă, salutată de strigătul unanim de entuziasm al spectatorilor, sprijinind victima smulsă undelor verzi și perfide, înotătoarea apare la suprafață. Omul e salvat !

Vestea despre această întîmplare a străbătut întreaga Crimee. Epilogul nu e nici el lipsit de interes : cei doi eroi s-au căsătorit, căzînd cum s-ar spune de pe cuptor în jăratec.

Poate că tocmai asta-i și pricina care face ca proaspeții însurați să se scalde singuri-singurei, numai între ei, departe, la umbra unei stînci. Nu de alta, dar ca să-și mai potolească arsurile.

Mișa Ptașkin are o încredere oarbă în Destin :

— Auzi, ce noroc pe capul lui... In loc să se înece — și începuse să ia apă — uite cu ce frumusețe de nevastă s-a ales ! Dreptate-i asta ? Unde-i legea care călăuzește faptele firii ? Toate-s de-andoaselea ! Aici și-a vîrît nasul Destinul. Numai Destinu-i de vină... S-o ia dracul de treabă ! bombănește revoltat Ptașkin, în timp ce mutra-i roșcovană, presărată cu pistrui și împodobită cu peria mustăcioarei, se încrețește de necaz. Ce mai ! S-a prefăcut că se îneacă. Canalia !...

— Ei și ce dacă ! N-ai decît, încearcă și tu... Tot te bate gîndul să te însori — îi sugerează un prieten, telegrafistul Ocikov.

— Și la urma-urmei de ce n-aș încerca ? Ai să vezi ! Da' ce-i fi crezînd de mine ? N-am curaj ? E simplu ca bună ziua ! Am să încerc și gata !

Plin de el, Ptașkin ciugulea cu degetele-i subțiri, pline de inele, boabele unui ciorchin de strugure pe care le azvîrlea cu o îndemînare de as drept în gură.

— Uite, de-un par exemplu aș încerca cu Zoia Golonogova. La întrecerile de înot a luat premiul II. Și-apoi ce, nu i-am făcut destulă curte ? Am îndopat-o cu fel de fel de dulciuri, mai ales cu înghețată, am plimbat-o și cu calul, la munte. Da' vezi că nu se sinchisește de mine. Acum trei zile am dat s-o îmbrățișez, așa puțin, ca din întîmplare și m-a și repezit: „Hei, te rog, fără d-astea !..." Ei, asta m-a făcut să iau foc, să mă aprind ca un bec de înalt voltaj. Da' ce-s eu ? Nu mai pot ! Să mă odihnesc ? Cum dracu. Dacă și în somn mă sîcîie. Cum închid puțin ochii, încep să visez numai femei goale dănțuind neruşinat. Bine înțeles, n-am îndrăznit s-o cer în căsătorie : purtarea ei m-a lăsat să înțeleg că nu mă place .Dar dacă am să mă-nec și ea o să mă salveze, ce mai încoace și încolo, am s-o cuceresc. Cînd mi-o simți mușchii, trupul de atlet... știu eu ce știu...

Ocikov, telegrafistul chior cu umeri lați, care în tot timpul tiradei îl luase în fel și chip peste picior, nu se mai putu stăpîni și izbucni în hohote zgomotoase de rîs :

— Bine, mă, Mișa, încearcă și tu... dacă ai atîta încredere în voltajul de care ai pomenit.

— Am să încerc, am să încerc, n-ai tu grijă. Atîta doar că aștept o vreme mai liniștită, să se mai încălzească puțin marea.

După o săptămînă, Mișa o opri pe Zoia și începu o nouă tiradă :

— Ah, Zoia dragă, se frămînta el întinzînd gîtul cu mărul lui Adam împungînd pielea, s-au mai dus pe apa simbetei trei kilograme. Nu bănuiești de loc care-i cauza ?

— Nu, de unde să știu eu ? — răspunse indiferentă fata.

— Ești călăul meu, Zoia. Te vede bunul dumnezeu ! Un adevărat călău, oftă Ptașkin din baierele inimii. De ce naiba te-oi mai fi cunoscut.. Nu mai pot să dorm. Cum închid ochii numai pe tine te văd, goală-goluță, ca o portocală descojită. Zoia ! și, aruncînd o privire împrejur, i se aruncă la picioare. Te iubesc, mă înțelegi, te iubesc ! Călăule ! Fii a mea pînă la moarte...

— Lasă prostiile, Mihail ! — rosti fata întorcîndu-i spatele. Ridică-te !

— Bine, strigă Ptașkin sărind ca ars, dar scuturîndu-și în același timp pudra nisipului de pe pantaloni ; dacă ești așa de haină, nu-mi mai rămîne decît să mă înec ! Da, și pe deasupra sub ochii tăi... Să știi asta !... Au să te roadă remușcările !.. Am să las și o scrisoare de adio, într-o sticlă, pe plajă. Uite, asta am să fac ! Am să înot în larg și am să mă înec !

— Și eu, eu am să te salvez — răspunse fata.

— Treaba ta ! se răţoi Ptașkin cu o voce teribilă.

desen de Tia Peitz

În sfîrșit, marea deveni lucie ca oglinda. Vremea și ea, cum nu se poate mai potrivită: înăbușitor de caldă. Emoționat, dar hotărît să-și joace ultima carte. Ptașkin intră într-o bisericuță, aprinse o lumînare la altarul Sfîntului Nicolai, făcătorul de minuni, patronul naufragiaților, după care se îndreptă spre plajă. Se dezbrăcă, aruncă o privire fugară către mult rîvnitul paradis al femeilor și oftă : e acolo... Destinule, ai milă de mine !

Isi făcu larg semnul crucii și, cu o mutră de condamnat la moarte, se aruncă în apă. După ce încetă să mai simtă fundul, mai înotă ca la o zvîrlitură de băț și porni să strige : mă înec !... mă înec !... după care se dădu la fund.

Dar să vezi a naibii treabă, tocmai în locul acela era o groapă, în care Ptașkin dădu să se afunde încetișor-încetișor. Și, cum nu era înotător prea priceput, începu să-l cuprindă frica : dar dacă am să mă înec ca un nerod, așa pe de gratis ? Inspăimîntat, țîșni la suprafață, ca un dop. Pînă la urmă să vezi că am s-o pățesc, mormăi. Fir'ar ! Iaca și cîrcelul. Cu fața crispată de spaimă, începu să strige din răsputeri :

— Ajutor ! A-ju-too-or !

Cîrcelul continua însă să-l necăjească ; simțea dureri în pulpa stîngă, apoi împunsături în întreg piciorul. Tremurînd încercă să și-l maseze. Asta îl făcu însă să înghită o gură bună de apă, care-l dădu la fund. Cînd deschise ochii zări numai apa și iar apa, verzuie. Degetele de la picioare i se crispau dureros. Sfîrșitul... va să zică așa arăta sfîrșitul ? Incepu să bată apa, încercînd să iasă la liman. În sfîrșit aer, soarele... Pe plajă oamenii țopăiau ca niște păsări mari, albe. Uite-o și pe Zoia, salvatoarea, salvatoarea lui. Înoată drept spre el. Sfîrșit de puteri începu să strige, să se zbată, stîrnind în jur stropi de apă. Plaja prinse să se dea în scrînciob. Totul se învîrtea amețitor, teribil de amețitor. Deodată porni să-l apese ceva greu, nici el nu-și da seama ce.. Apoi lumea deveni tulbure, cenușie.

Isi pierduse cunoștința.

În sfîrșit, își vine în fire !

Ptașkin deschise anevoie ochii ; bineînțeles, se afla pe lumea cealaltă. Bine, dar unde anume ? În rai sau în iad ? Habar n-avea ! Nu se vedeau nici draci, nici îngeri. Jur-împrejur pereți albi, cum nu se poate mai albi. Un pat, în pat el, iar lîngă pat o infirmieră.

— Ei, cum mai merge ? — îl întreba telegrafistul, aplecat grijuliu deasupră-i.

— Zoia... unde-i Zoia ? murmură cu voce slabă Ptașkin. Unde-i salvatoarea ?

— Eu te-am salvat ! clipi cu nesfîrșit devotament Ocikov din singurul lui ochi. Eu, cu o barcă...

Ptașkin ridică puțin capul, îl țintui cu o privire ucigașă și urlă : canalie ! După care leșină din nou.

Dostoevski ACTOR

Printre amintirile cunoscutului poet, traducător și critic rus P. I. Vainberg, publicate în „Anuarul teatrelor imperiale", s-a descoperit o relatare despre un spectacol neobișnuit cu piesa „Revizorul" de N. V. Gogol, prezentată în scopul strîngerii unui fond, destinat „ajutorării scriitorilor precum și celor care se trudesc să devină mînuitori ai condeiului".

Aflăm din această relatare că rolurile piesei au fost interpretate de scriitori cunoscuți între care A. P. Pisemski, I. S. Koni, F. M. Dostoevski etc., iar figurația (boierii satului) de asemenea de către scriitori, printre care Turgheniev, Kraevski și Drujinin.

Cel mai aplaudat personaj al spectacolului — scrie Vainberg — a fost Șpekin — dirigintele de poștă, al cărui rol comic deosebit de dificil a fost interpretat chiar de marele Dostoevski.

O primejdie amenință omenirea

Este unanim cunoscut excepționalul răsunet avut de cea mai recentă inițiativă de pace a Uniunii Sovietice: renunțarea unilaterală la experimentarea armelor atomice. Acest act, de o însemnătate care nu poate scăpa nimănui, atestă o dată mai mult, că Uniunea Sovietică duce o politică de pace în fapte, nu în vorbe.

In rîndurile ce urmează, vom încerca să schițăm un tablou de ansamblu al problemei, cu toată acuitatea cu care ea se pune în fața lumii noastre contemporane.

STRONȚIUL 90

Meseria autorilor de romane senzațional-fantastice devine tot mai grea. Căci realitatea își rîde adesea de ei, oferind situații pe care nici cea mai bogată imaginație nu a îndrăznit sau nu a putut să le inventeze. Ați citit desigur în unele din aceste romane cum eroii — demoni ai răului — visează să stăpînească lumea folosind raze ucigătoare, substanțe chimice inedite, culturi de microbi ultravirulenți sau unde fatale, într-un cuvînt forțe uriașe dar la fel de ușor de declanșat ca și apăsarea unui buton. Chiar dacă eroul nu este singur, ci își bazează activitatea pe o puternică organizație, anume alcătuită în scopul realizării intenției lui demente, este totuși vorba de o mînă de oameni, cărora pînă la urmă tot li se înfundă. Așa a pățit și inginerul Garin: puterea lui era totuși limitată, stăpînirea i se întindea numai asupra unei insule oarecare din Pacific, iar vestitul lui hiperboloid nu era o armă chiar infailibilă...

Ei bine, în același Ocean Pacific totul se schimbă, dacă la punerea în practică, fie ea și experimentală, a mijlocului de distrugere, contribuie sute de savanți, industrii rafinate, o marină bine utilată, într-un cuvînt, toate mijloacele unei mari țări. Este evident că, în fața unui asemenea ansamblu, un autor de romane fantastice este doar un biet om nevolnic, căruia nu-i rămîne decît să se rușineze de sărăcia imaginației lui, întrecută cu multe lungimi de „realizările" concrete ale suscitatului ansamblu.

Vreți o dovadă — și încă una cutremurătoare? Nu avem decît să amintim o tragică întîmplare de acum patru ani, care nu poate și nu trebuie să fie uitată. Iat-o. La 1 martie 1954, în arhipelagul Marshall din Pacific, echipajul vasului japonez „Fukuryu Maru 5" pescuia liniștit, într-un punct situat la 12 grade latitudine nord și 68 grade longitudine est. Era ora 4 și 12 minute, aproape de zorii zilei, cînd, deodată, în fața ochilor uimiți ai japonezilor, a apărut o lumină extraordinar de orbitoare, la început de culoare roșie, apoi galbenă și în urmă iarăși roșie, după care s-a stins. Sărmanii pescari se credeau în siguranță, aflîndu-se la distanța de 31 km. de la periferia cercului interzis, cu diametrul de circa 370 km., stabilit (arbitrar, după cum s-a dovedit apoi) de marina americană în jurul dantelaților corali ai atolului Bikini. Credeau, dar, vai, se înșelau, nefericiții pescari!

Căci iată ce s-a întîmplat. Ceva mai tîrziu, către ora șapte, o cenușă fină începu să cadă deasupra imensității oceanului, acoperind și vasul și pescarii cu o pudră mai măruntă ca cea mai fină făină. Nimeni dintre pescari nu a simțit atunci nimic; de unde să știe ei că această pudră era de fapt o perfidă sentință de moarte? După două zile oamenii au început a se îmbolnăvi, astfel că „Fukuryu Maru 5" a trebuit să intre în cel mai apropiat port japonez — Yaizu. Cu toate îngrijirile medicale, cea mai mare parte a echipajului a murit, iar supraviețuitorii au rămas infirmi. Dar și oamenii de pe multe alte vase de pescuit au avut aceeași soartă. Bilanțul dramatic al primei experiențe „inofensive" cu bomba H americană a fost de mai multe sute de morți (declarați) și mai multe mii de răniți, cu oasele macerate, cu carnea ulcerată sau atinși de arsuri grave, boli greu sau adesea imposibil de vindecat. Mulți dintre cei contaminați în ziua de 1 martie 1954, adevărate epave omenești, au murit la cîteva luni după aceea și chiar în anii următori.

Spuneți acum: care autor de romane fantastice a imaginat o situație ca aceea de mai sus? Și nu era vorba doar decît de o simplă experiență, anunțată ca o experiență „științifică"! Dar cum poate fi numită „științifică" o asemenea ispravă insuficient controlată, cu o margine de siguranță rău calculată, cu urmări imprevizibile, o ispravă în care cei care au provocat-o au manifestat o totală lipsă de responsabilitate, un dispreț pentru om contrar oricărui spirit științific? Inteligența umană s-a simțit umilită și dezonorată în fața celor întîmplate în Pacific la 1 martie 1954.

Dar să presupunem, prin absurd, că asemenea experiențe pot fi bine stăpînite, că toate măsurile de siguranță pot fi luate. Nu mai există oare pericole? Ba există — și cîte încă! Pentru că, dacă **accesul** oamenilor poate fi cu totul oprit într-o zonă interzisă cît de largă, nu tot așa este cazul cu **ieșirea** din această zonă a produselor vătămătoare eliberate de explozia unei bombe H. Aceste produse sînt multe și terribile. In adevăr, o bombă H nu produce numai o explozie formidabilă, mai puternică, de pildă, decît 500 de bombe A și echivalînd cu explozia a 100 de milioane de tone de trotil (trinitrotoluen). La temperatura și presiunea provocate de explozia unei bombe H materia atinsă pe o rază foarte mare este descompusă nu numai în atomi, dar și în produse subatomice, în produse radioactive. In acest fel ia naștere instantaneu o radioactivitate extrem de puternică, formată din raze alfa, beta, gama, neutroni și alte particule elementare nocive (poate că și altele, încă necunoscute), precum și o abundență de produse radioactive ale fisiunii nucleare — izotopi de sodiu, fosfor, calciu, cesiu, stronțiu etc. La locul exploziei se formează o trombă verticală uriașă, datorită încălzirii gazelor și deflagrației înseși, care — asemenea erupției unui vulcan — antrenează în aer, la zeci de km. înălțime, masa pulverulentă radioactivă, cenușa nucleară care cade în forma unei pudre extrem de fine. Din cauza fineței sale și a curenților din atmosfera înaltă, pudra radioactivă micidială poate fi dusă departe de locul exploziei. Comparația cu vulcanii este valabilă în continuare: nu se știe oare că cenușile ridicate la 70—80 km. în urma erupției vulcanului Krakatoa, în 1883, au făcut ocolul pămîntului timp de cîțiva ani?

Nu este deci de mirare dacă în 1954 japonezii nu au mai putut mînca multă vreme pește prins în zona arhipelagului Marshall, pește contaminat cu substanțe radioactive într-o proporție mai mare decît doza de toleranță a omului. Gospodinele japoneze au fost atunci foarte supărate, căci proteinele din carne le pot mînca în Țara soarelui răsare numai cei bogați, iar aceștia nu sînt mai mulți de 1%... Tot așa nu este de mirare nici faptul că, la 108 ore după explozia de la Bikini, un contor de raze gama instalat în S.U.A., în Texas (deci la circa 10.000 km. depărtare de Bikini), arăta o creștere aproape triplă a intensității de radiație naturală (formată din radiația solului și a razelor cosmice). Aceasta înseamnă că unul din norii radioactivi porniți din atolul de corali a călătorit (probabil prin stratosferă) cu viteza medie de circa 100 km. pe oră!

Dar, în afara experiențelor nucleare efectuate cu pompă și pe scară mare, mai există și pericolul utilizării neatente a energiei nucleare. Mărturii destul de recente stau, printre altele, filmele fotografice belgiene și... vacile engleze. Nu ne amintim oare că anul trecut, în Anglia, deșeurile nucleare provenite de la un centru de cercetări atomice au „infectat" o mare întindere de pășune, astfel că vacile care au păscut-o au început a da lapte radioactiv, neutilizabil? Apoi și industria fotografică a avut neplăceri: în noiembrie 1957 un nor radioactiv — venit nu se știe de unde — a voalat și a stricat definitiv o mare cantitate de filme la o fabrică de materiale fotografice din apropiere de Anvers.

Nu este locul a arăta aici măsurile de prevenire care pot fi luate în cazuri ca cele de mai sus. Merită mai curînd să stăruim puțin asupra unui aspect particular al pericolului pe care îl prezintă răspîndirea pe glob a produselor dăunătoare emanate de experiențele cu diferitele forme de arme nucleare. Toată lumea știe că organismul nostru este astfel alcătuit, prin lungă adaptare la condițiile vieții de pe pămînt, încît simțurile îl avertizează asupra prezenței diferitelor situații primejdioase care se pot ivi în decursul timpului. Stări excesive de frig sau căldură, de vibrații sau de presiune, stări electrice sau acțiuni chimice ne sînt semnalate de simțuri, astfel că putem lua din timp măsuri de apărare. Nimic asemănător nu putem face în cazul radiațiilor radioactive, deoarece nu posedăm nici un simț capabil să le identifice. Aceste radiații pot pătrunde prin piele (și mai ales prin aceea a mîinilor care apucă obiecte contaminate), prin aerul respirat sau prin alimente radioactivizate ingerate — dar momentul pătrunderii ne rămîne necunoscut, indiferent de intensitatea radiației, din lipsa organelor de semnalizare. Iar atunci cînd răul este avertizat — după zile, luni și chiar ani — nu mai este nimic de făcut. Radiațiile radioactive sînt sezisate numai prin efectele lor, totdeauna întîrziate. Ele produc transformări chimice în organism, toxine felurite și fac să scadă puterea de apărare a corpului în fața microbilor, ceea ce favorizează instaurarea bolilor. In general, după o iradiere mai mare decît doza de toleranță (nevătămătoare), apare o stare de indispoziție, greață, vărsături, enervare, amețeală, cîteodată somnolență. După un timp relativ scurt starea cedează și apoi dispare treptat, dar începe perioada ascunsă a îmbolnăvirii, cea mai periculoasă. In această perioadă, chiar în cazuri foarte grave, care vor deveni apoi mortale, nu se observă nimic și contaminatul nu acuză nici un simptom exterior de boală. Se poate doar constata la analiză, că numărul globulelor albe din sînge scade, ceea ce duce la scăderea rezistenței organismului în fața microbilor, precum și că se modifică compoziția chimică a sîngelui. Ulterior se produc emoragii interne, ulcerații, descompuneri, pînă cînd corpul ajunge într-o stare incompatibilă cu viața.

Mai există încă un alt aspect al pericolului pe care îl prezintă utilizarea armelor atomice și exploziile nucleare. Anume, este vorba de faptul că praful norilor radioactivi cuprinde izotopi nu numai cu viață scurtă, dar și cu viață lungă, ca de pildă izotopii fosforului, cesiului și stronțiului. Acestuia din urmă îi trebuie 28 de ani pentru a-și reduce activitatea la jumătate. Căzînd pe plante, fiind ingerați de animale, acești izotopi pot ajunge pînă la urmă în corpul omului, unde se fixează temeinic mai ales în țesutul osos, pe care cu timpul îl distrug. Intr-o concentrație suficientă stronțiul poate da naștere cancerului. Anul trecut atomiștii englezi au lansat un apel în care au arătat, printre altele, că o explozie nucleară poate provoca boala cancerului la mii de persoane.

Dîndu-și seama de pericolul în care se află omenirea — tocmai acum, într-o epocă de grandioase perspective de dezvoltare, în faza de pregătire a cuceririi spațiilor cosmice — oameni de știință celebri ca Niels Bohr, Joliot-Curie, Otto Hahn, Heisenberg, Powell, Pauling și alții, mii de oameni de știință cinstiți din țările occidentale, inclusiv America și Anglia, precum și toți oamenii de știință din țările lagărului socialist cer cu toată tăria încetarea experiențelor cu armele atomice și termo-nucleare.

Trebuie privită ca o sinistră ironie diversiunea exploatată pe larg de presa americană, a bombei cu hidrogen „curate".

Oamenilor nu le pasă însă de calitatea și eleganța adjectivelor agățate cu perfidie în coada unui cuvînt ca „bombă". Ei cer înlăturarea bombei însăși, ceea ce face să cadă și adjectivul. Aceasta este dorința fierbinte, cererea imperioasă a omenirii conștiente de pe tot globul. Pînă acum la această cerere a răspuns doar Uniunea Sovietică, prin hotărîrea ei de a înceta unilateral experiențele nucleare. Pentru binele și viitorul omenirii, această hotărîre nu poate și nu trebuie să rămînă unilaterală.

ing. Dem. Urmă

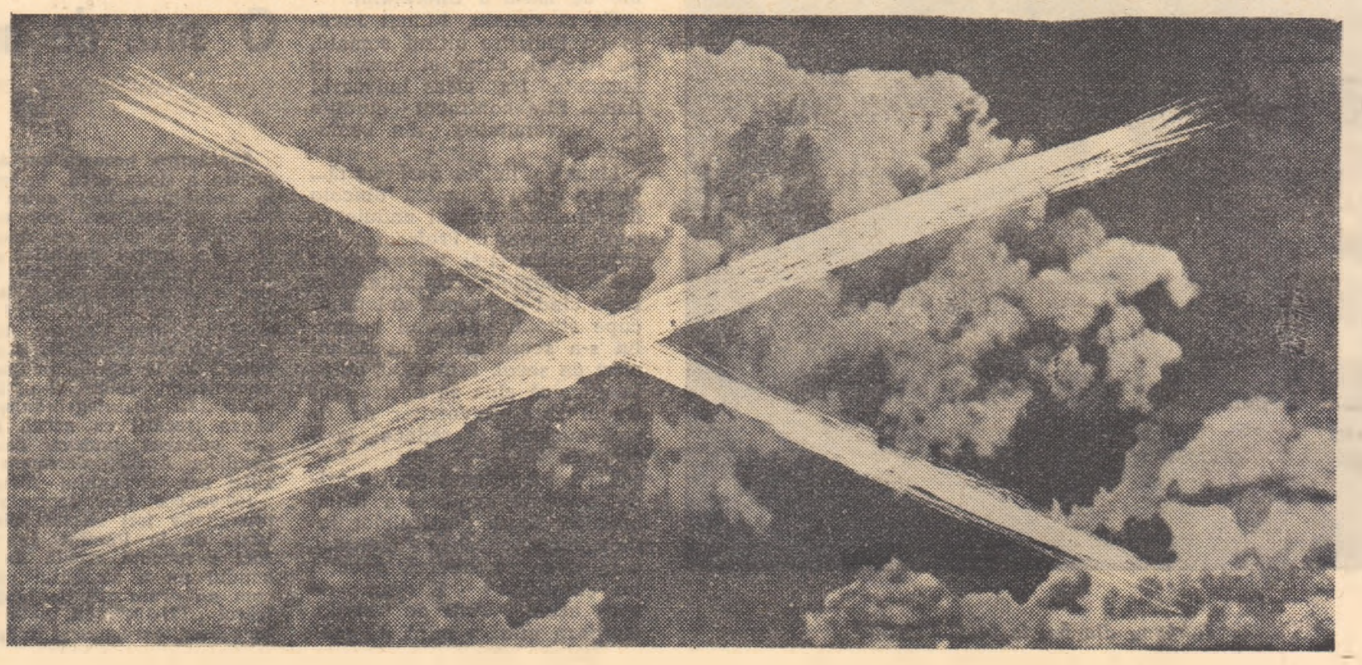

O zi la Dubna

Nu mai departe de cît cu trei ani în urmă puţină lume, chiar şi în Uniunea Sovietică, auzise de acest nume. Doar cei de prin partea locului cunoşteau rîuleţul molcom care se varsă în Volga nu departe de locul unde îşi deschide porţile canalul Moscova-Volga. Astăzi numele rîului e cunoscut în întreaga lume, căci după el a fost botezat oraşul ridicat în împrejurimi, Dubna, centru internaţional de cercetări nucleare.

Străzi largi, asfaltate traversează oraşul în toate sensurile terminîndu-se, brusc, în plină pădure. In fundul grădinilor, înconjurate de pini, se zăresc vile elegante. Ceva mai departe se ridică o clădire impunătoare, — Institutul unificat de cercetări nucleare. Pe aleile umbroase ale oraşului, un babilon de limbi; dacă circuli puţin, auzi vorbindu-se romîneşte, ceha, polona sau chineza, căci la Dubna, cot la cot cu savanţii sovietici, lucrează savanţi din multe ţări.

La dispoziţia lor au fost puşi cei mai puternici acceleratori de particule elementare din lume, un sincrofazotron de 10 miliarde electroni-volţi şi un sincrociclotron de 680 milioane electroni-volţi. Cu ajutorul lor savanţii se străduiesc să pătrundă tainele nucleului atomic, să oblige atomul să servească scopurilor paşnice ale omenirii.

Cine sînt aceşti savanţi care lucrează la Dubna?

Spre a putea răspunde măcar parţial la întrebare, l-am vizitat pe profesorul Mihail Meştşeriakov, unul din fizicienii şefi ai institutului şi totodată unul din creatorii puternicului sincrociclotron de la Dubna.

O cameră modestă, năpădită de umbra plină de prospeţime a pinilor, mobilată simplu cu o masă acoperită cu o faţă de pînză, un şezlong, un joc de şah. Gazda ne întîmpină la masă, în pijama.

— Biografia mea? — surîde modest Meştşeriakov — dar ea n-are nimic interesant. Cunosc cîteva sute de savanţi a căror biografie seamănă ca două picături de apă cu a mea...

Tatăl şi l-a pierdut de mic; l l-a răpit un glonte vrăjmaş pe frontul austriac, în 1916. Pe atunci Mihail nu avea decît şase ani.

Prima amintire? — nemărginirea stepei ruseşti, ţărmul mării de Azov, un sătuc sărăcăcios...

Prin partea locului vara toridă nu e prea darnică în ploi, aşa că mama lui Mihail, biată ţărancă, ducea o viaţă plină de nevoi. În 1920 Vranghel a fost izgonit din Crimeea şi s-a instaurat puterea sovietică. Dar, tînărul stat sovietic avea de biruit nenumărate dificultăţi; economia ţării trebuia repusă pe picioare şi oamenii nu reuşeau să le facă pe toate dintr-odată. În sate mai dictau chiaburii iar săracii, de voie de nevoie trebuiau să ţină seama de voinţa lor. Nu o dată, văduva a trebuit să împrumute de la ei grîul de sămînţă şi făină, ca să-şi ţină zilele. Pentru a le înapoia era obligată să muncească, cu fiul ei pe ogoarele chiaburilor. Mihail ar fi vrut să înveţe, căci cărţile îl atrăgeau nespus de mult. De aşa ceva însă nici nu putea fi vorba, căci abia reuşeau s-o ducă de la o zi la alta.

În 1927 Mihail, care împlinise 17 ani, şi-a luat traista şi a plecat către oraşul vecin, Taganrog, unde nădăjduia să găsească de lucru.

Oraşul nu s-a arătat deloc primitor. La biroul de plasare, sute de şomeri îşi aşteptau rîndul din zori şi pînă-n noapte. Nu-i rămînea altceva de făcut decît s-aştepte şi el.

Era însă în 1927 şi ţara începuse să-şi organizeze industria. Peste tot se puneau temeliile marilor construcţii de mai tîrziu: uzine, fabrici, centrale electrice... Şomajul îşi trăia ultimele zile. Puiul de ţăran n-a rămas multă vreme cu braţele încrucişate. A fost primit la o uzină de unelte, a fost ajutat să înveţe meseria, să se specializeze. Aşa a ajuns Mihail Meştşeriakov meşter polizor. După muncă, în timpul liber, urma cursurile Facultăţii muncitoreşti. Asemenea facultăţi funcţionau peste tot, pe lîngă numeroasele instituţii superioare de învăţămînt. Muncitorii absolveau cursurile secundare, în 3 sau 4 ani. Nu, nu era vorba de simple studii, ci de o campanie de masă a tineretului.

Ca şi ceilalţi, Mihail învăţa cu îndîrjire uitînd somnul, ba, uneori, chiar şi masa. In facultate l-a atras îndeosebi fizica. Şi-a continuat studiile la universitatea din Leningrad...

Linişte, linişte desăvîrşită... Numai pinii freamătă dincolo de fereastră. Vîntul unduie uşurel perdeaua. Profesorul închide ochii şi-şi trece mîna peste tîmplele cărunţite. Din clipa cînd a început să-l preocupe studiul nucleului atomului s-a scurs mai bine de un sfert de secol. Prin 1930, ştiinţa atomică abia se năştea; întregul curs universitar de fizică nucleară se reducea la o cărţulie.

Cînd s-a pătruns pentru prima oară de importanţa fizicii atomice, fizica particulelor infinitesimale ale materiei, care avea să devină vocaţia lui ştiinţifică? E greu de spus acum. Anii de studiu mergeau mînă-n mînă cu progresele impetuoase ale ştiinţei atomice.

În Anglia, Cockeroft şi Walton reuşiseră să disloce nucleul atomic al lithiului; în Franţa, Frederic şi Irène Joliot-Curie descopereau radioactivitatea artificială.

Mihail Meştşeriakov urmărea cu atenţie lucrările savanţilor francezi. In cercurile studenţeşti aveau loc vii discuţii asupra viitorului fizicii atomice. Cine ştie, poate că descoperirea soţilor Curie l-a determinat să pornească la drum. S-a dedicat în întregime noii ştiinţe. Profesori îi erau marii fizicieni sovietici Maiakovski şi Kurceatov...

Nu, nu era o pasiune trecătoare, era însăşi chemarea vieţii: şi-a încasat ultima bursă, a obţinut diploma, a devenit doctor în ştiinţe şi, iată că presa i-a publicat întîiul articol ştiinţific... Primele succese şi totuşi savantul era nemulţumit. Simţea nevoia unei ocupaţii în care să-şi folosească întreaga capacitate, nevoia unei munci căreia să-i dedice întreaga viaţă. Această muncă atît de rîvnită nu a întîrziat să i se ofere. A fost numit conducătorul grupului care lucra la realizarea primului ciclotron din Uniunea Sovietică şi Europa.

Faţă de puternicii acceleratori de la Dubna, acest prim ciclotron de numai un metru, construit la Leningrad, apare astăzi la fel cu primul aeroplan faţă de perfecţionatul avion cu reacţie. Cu toate acestea, primul aeroplan a fost mult mai greu de realizat decît uriaşul cu reacţie.

Ciclotronul a fost pus în funcţiune în 1940. A fost o adevărată victorie.

— Punerea în funcţiune a ciclotronului — ne mărturiseşte savantul — a fost pasul hotărîtor în viaţa mea. Aveam simţămîntul că acum puteam deveni cercetător ştiinţific.

E greu să cuprinzi într-un reportaj întregul drum parcurs de profesorul Meştşeriakov. A îndrumat construirea puternicilor acceleratori, a întreprins cercetări în domeniul nucleului atomic. Începînd din 1949, în centrul atenţiei sale se află fizica particulelor cu energii înalte.

Interacţiunea protonilor sub influenţa unor energii înalte; formarea mezonilor — particule cu masa intermediară între masa electronului şi a nucleului (particulă intrînd în compoziţia nucleului atomic) sub influenţa nuclonilor, dezvoltînd energii înalte şi, în fine, studiul originei forţelor nucleare care reţin protonii şi neutronii în nucleul atomic, iată cîteva din principalele preocupări ale profesorului Meştşeriakov.

Nu de mult, savantul a împlinit 47 de ani. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., a fost distins de guvern cu cele mai înalte decoraţii: trei Ordine Lenin. Stimat şi preţuit de studenţii din Moscova, unde-şi ţine cursul, are legături strînse cu mulţi oameni de ştiinţă din Franţa şi îndeosebi cu fizicienii de la laboratorul profesorului Joliot Curie.

— Autorii mei preferaţi sînt Flaubert şi Maupassant, France şi Proust, — mărturiseşte Meştşeriakov. — De altfel, în afara ştiinţei, literatura este cea de-a doua pasiune a mea.

In afara ştiinţei şi literaturii, profesorul mai are totuşi o pasiune, florile... In preajma vilei sale de la Dubna înfloresc dalii multicolore, crizanteme gălbui unduiesc lin în adierea vîntului, sera împrăştie parfumuri ameţitoare. Pasiunea pentru flori i-a venit ceva mai tîrziu; de vină pare-se că e soţia sa Ludmila, de meserie botanistă. Bineînţeles, de întreţinerea serei se ocupă soţia profesorului, iar acesta, împreună cu cele două fetiţe, Tania şi Olga îi îndeplinesc întocmai prescripţiile...

...Vizita s-a terminat. Pînă la poartă ne însoţeşte Surok, un nostim fox-terier scoţian. Maşina porneşte lin, înghiţind kilometri pe şoseaua Dubna-Moscova. De-a lungul şoselei, credincios tovarăş de drum, canalul Moscova-Volga ne însoţeşte cu firul argintiu al undelor. Nepăsători, nu-i acordăm nici o atenţie; ne-am obişnuit cu el. Trecem peste un pod metalic, traversăm marele rezervor de la Kliazma. Rezervorul a fost construit la îmbucătura unui rîuleţ, acum douăzeci de ani. Nici el nu ne mai impresionează. De-a lungul drumului, pilonii liniilor de înaltă tensiune, aidoma unei păduri metalice înconjoară substaţia de nord a Moscovei. Ne-am deprins şi cu ei. Toate acestea au devenit de mult peisaje obişnuite.

Nici măcar biografia unui cetăţean al ţării, a unui muncitor devenit savant atomist nu ne mai poate mira. Dar toate acestea au început să devină obişnuite în Rusia abia în urmă cu 40 de ani.

Boris Holopov

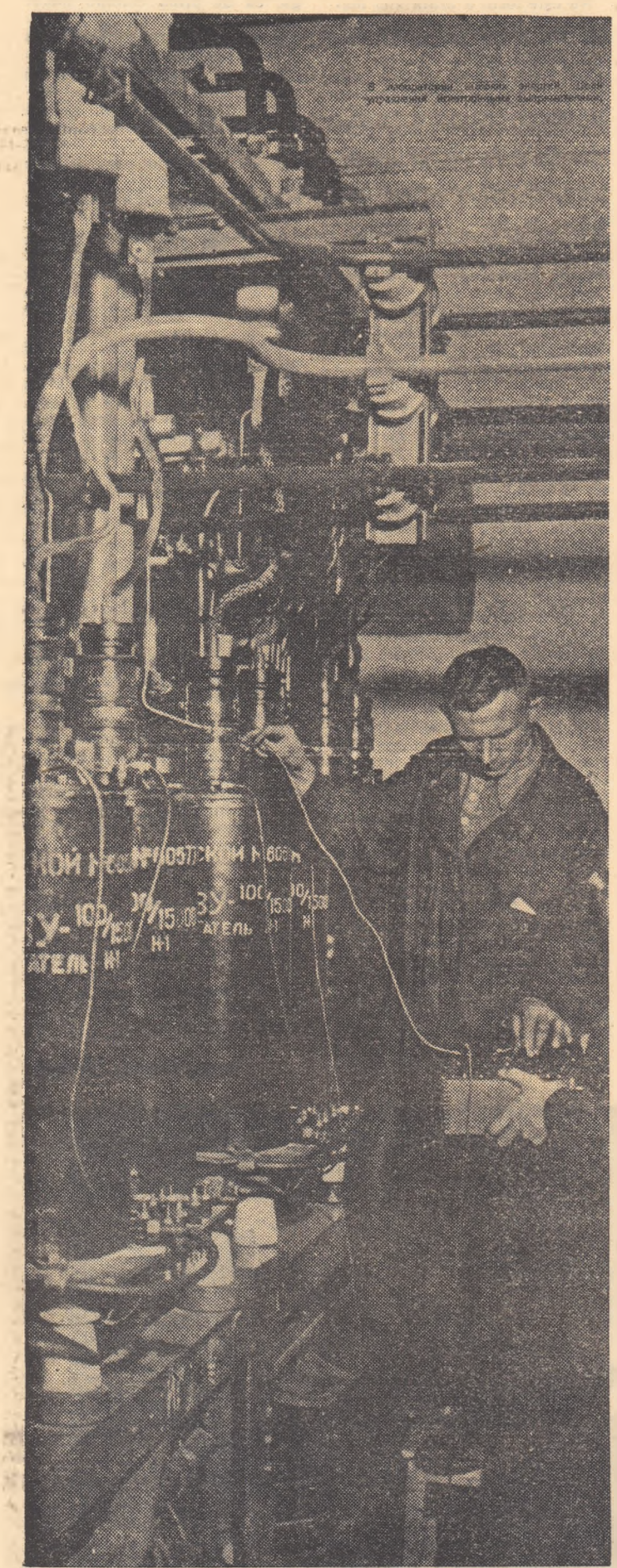

Intr-una din halele oraşului-uzină

O sută de milioane de kilometri în jurul PĂMÎNTULUI

Săptămîna aceasta am asistat, pentru a doua oară, la intrarea în nefiinţă a unui astru la a cărui naştere am fost martori cu toţii, în urmă cu cinci luni şi ceva. Astrul proiectat pe cer de pe pămîntul Uniunii Sovietice a înconjurat globul terestru de 2.370 de ori şi, după ce a străbătut prin Cosmos 100 de milioane de kilometri, s-a scufundat la 14 aprilie în „oceanul atmosferic", unde şi-a încetat existenţa, dezintegrîndu-se din cauza frecării cu aerul. Faptul s-a petrecut undeva deasupra insulelor Antile, deasupra Braziliei sau Oceanului Atlantic.

100.000.000 km. reprezintă aproximativ trei sferturi din distanţa de la Pămînt la Soare. Nici o maşină creată de mîna omului nu a străbătut pînă acum un drum atît de lung. Celebrul „TU-104", cu toată viteza sa ameţitoare, ar trebui să zboare fără escală vreo 13 ani pentru un asemenea raid. Iar un automobil care nu şi-ar slăbi o clipă viteza de 100 km pe oră, ar avea nevoie de 16.000.000 de litri de benzină şi de vreo 120 de ani. Luna, fratele natural al Sputnikului, se roteşte de 2.370 de ori în jurul Pămîntului în aproape 200 de ani; cum ea se mişcă de vreo opt ori mai încet decît sateliţii artificiali, i-ar trebui peste 3 ani pentru a parcurge 100 de milioane km.

Cifre uluitoare! — spunem astăzi. Dar aceiaşi specialişti care le-au furnizat au de pe acum în vedere altele, care le vor face pe acestea să pălească. Rachetele cosmice sovietice, cu rază de acţiune şi viteze şi mai mari, vor decola peste foarte puţini ani iar performanţele lor ne vor face din nou să exclamăm: uluitoare cifre!

Documente despre istoria

CELUI DE AL DOILEA RAZBOI MONDIAL

In „1984" roman care a devenit o adevărată biblie pentru toţi ideologii anticomuniştii, George Orwell încearcă să satirizeze viitoarea societate socialistă care — spunea el — va domni în 1984 în Marea Britanie. Winston Smith — eroul-martir al cărţii sale — suferă cumplit de pe urma faptului că şefii Oceaniei (Oceania e un imperiu „socialist" cuprinzînd Americile şi Anglia) pretind să dirijeze memoria fiecărui cetăţean: ei retipăresc şi falsifică ziarele apărute pînă atunci, susţinînd că s-au aflat întotdeauna în război numai şi numai cu Eurasia, fiind aliaţi ai Estasiei; cînd însă se aliază cu Eurasia contra Estasiei, iar falsifică toate ziarele, pretinzînd că întotdeauna situaţia a fost aşa cum o prezintă ei astăzi. Cartea abundă în mistificări anticomuniste, dar ar fi greşit să vedem numai această latură a ei. Există în acest roman tragic o oarecare putere emoţională, durere, şi e firesc să fie aşa: suferinţele de care am amintit mai sus nu sînt fantastice şi nu sînt viitoare, ci sînt reale — numai că această tendinţă de a falsifica istoria războaielor şi a dirija memoria nu-l apasă pe cetăţeanul societăţii socialiste, ci pe acela al **societăţii pe care a vrut Orwell s-o arate prin cartea lui, al societăţii capitaliste.**

Istoria ultimului război mondial, de pildă, nu e falsificată de statul socialist sovietic, ci de torentul formidabil al miilor de cărţi „memorialistice" care au apărut în „Oceania" capitalistă după război, pe vremea cînd Orwell mai trăia încă şi îşi scria romanul. Călăuzite de metoda „prezentistă" a „ajustării" istoriei după necesităţile prezentului, aceste cărţi caută într-adevăr să dirijeze memoria cetăţeanului, făcînd uitate cuvintele de slavă prin care lumea anglo-saxonă lăuda lupta poporului sovietic, prezentînd înfrîngerea Germaniei hitleriste fie ca pe un lucru întîmplător, sau chiar nefiresc, fie ca pe un merit aproape exclusiv al Americii şi Angliei. Invingătorii şi învinşii din lumea capitalistă au ajuns să facă un front comun care merge pînă acolo încît atunci cînd Churchill, în memoriile sale, exagerează importanţa victoriei de la El Alamein, istoricul vest german von Tippelskirch îl supralicitează, susţinînd că luptele din Africa de Nord au avut un rol mai mare decît... Stalingradul.

Replica cea mai bună la aceste falsificări a dat-o partea sovietică publicînd **toate** textele existente în U.R.S.S. ale corespondenţei dintre Stalin, Roosevelt (urmat de Truman) şi Churchill (urmat de Attlee), — textul **integral.** In acest fel, cititorul însuşi poate să-şi facă o părere, să ia contact direct cu faptele, să se ferească de „teleghidarea" memoriei lui de către mulţii viteji care s-arată după război.

Puţine scrieri istorice ale secolului XX vor fi urmărite în viitor cu atîta interes şi încă de pe acum puţine romane, palpitante în cel mai înalt înţeles al cuvîntului, pot rivaliza cu extrem de captivanta şi instructiva lectură pe care o oferă cele două volume publicate de-o comisie sovietică şi apărute recent şi în limba romînă. E un mare privilegiu să ai în mînă aceste volume, să te simţi parcă în cabinetele celor trei şefi ai guvernelor marii coaliţii care cuprindea majoritatea populaţiei pămînteşti şi să urmăreşti, parcă peste umărul lor, scrisorile pe care şi le adresau cu menţiunea „secret".

Un aspect **esenţial,** pe care se înţelege de la sine de ce partizanii „războiului rece" vor să-l ascundă azi, este acela al **colaborării** rodnice care a existat între statul socialist şi statele capitaliste anglo-saxone. Posibilitatea unei rodnice coexistenţe de după război a fost subliniată nu numai în scrisorile lui Stalin, dar şi în acelea ale lui Churchill şi ale lui Roosevelt. **„Popoare care pot elabora împreună planuri şi pot lupta umăr la umăr biruind toate piedicile... cum am biruit noi, pot trăi împreună şi pot colabora în acţiunea comună de organizare a păcii în lumea întreagă"** — scria Roosevelt.

Chiar la începutul războiului, Churchill scria că după victorie **„prima sarcină va fi, bineînţeles, de a împiedica Germania... de a se năpusti a treia oară asupra noastră. Faptul că Rusia este un stat comunist şi că Britania şi S.U.A. nu sînt astfel de state... nu poate fi pentru noi o piedică..."** Astăzi, însă Germania occidentală e înzestrată cu arme atomice, iar Anglia şi S.U.A. au încheiat cu ea pactul N.A.T.O.; cînd U.R.S.S. a propus să intre în N.A.T.O., astfel încît să nu mai existe blocuri opuse, şefii occidentali au refuzat, pe motivul „deosebirilor ideologice", deşi în timpul războiului scriseseră negru pe alb că deosebirile ideologice nu vor fi o piedică pentru asigurarea securităţii.

Alături de denaturarea colaborării care a existat în acea vreme, istoriografia burgheză a ultimului război se străduieşte să micşoreze şi să nege rolul hotărîtor jucat de U.R.S.S. în eliberarea popoarelor de sub jugul fascist. Asta, fie prin negare directă, fie prin supraaprecierea rolului şi ajutorului anglo-american. Churchill, care exagerează azi importanţa bătăliilor din Africa de Nord, uită că îi scria lui Stalin, în martie 1943, că **„proporţiile acestor operaţii nu sînt prea mari în comparaţie cu uriaşele operaţii pe care le conduceţi Dv."** şi repeta în 1944 **„ceea ce am mai spus şi altădată, anume că tocmai armata rusă a dat lovitura zdrobitoare maşinii de război germane şi că în momentul de faţă reţine pe frontul său o parte incomparabil mai mare a forţelor inamicului".** Formulări asemănătoare se pot găsi şi în scrisorile lui Roosevelt. E adevărat că în momente mai critice, cînd încerca să se apere de reproşurile pe care i le adresa Stalin — anume că tratativele secrete între anglo-americani şi hitlerişti permit Germaniei naziste să-şi retragă noi divizii din occident pentru a le arunca pe frontul de răsărit — Churchill pretindea că la începutul războiului britanicii ar fi putut să se lipsească de Rusia sovietică, încheind pe seama ei o pace separată cu Germania hitleristă. Stalin i-a reamintit însă declaraţii mai vechi, prin care Churchill afirma că la nevoie forţele britanice se vor retrage în... Canada; dacă n-ar fi fost Uniunea Sovietică, e foarte probabil că hitleriştii ar fi invadat Anglia. In cuvintele lui Stalin nu era cuprinsă nici o exagerare. Iată ce a recunoscut conducătorul din vremea războiului al politicii externe americane, primul american după Roosevelt în acea perioadă:

„E o trăsătură caracteristică a slăbiciunii omeneşti (!) aceea de a uita atît de iute împrejurările evenimentelor din trecut. Americanii ar trebui să-şi amintească faptul că au fost la marginea prăpastiei, în 1942. Dacă Uniunea Sovietică n-ar fi fost în măsură să reziste pe propriul ei front, germanii ar fi putut cuceri Anglia. Ei ar fi putut, şi mai mult, să invadeze Africa şi, în această eventualitate, să stabilească un cap de pod în America de sud. Ideea acestei primejdii atîrnînd deasupra capului nu părăsea nici o clipă cugetul preşedintelui Roosevelt". (Citat din cartea „Roosevelt and the Russians", de Eduard R. Stettinius, secretarul de stat al S.U.A. în timpul războiului).

Actualul secretar de stat, urmaşul lui Stettinius, dl. John Foster Dulles foloseşte şi el expresia „la marginea prăpastiei", dar, din păcate, pentru a desemna cu ea politica de permanentă aşezare pe marginea unui nou război, catastrofal, îndreptat împotriva aliatului de ieri.

E păcat că „slăbiciunea omenească" de care a scris Stettinius împiedică pe şefii şi istoricii burghezi să-şi amintească limpede frumoasele pagini de lealitate scrise de Uniunea Sovietică în letopiseţul războiului şi coaliţiei antihitleriste. Ei tind să arate doar ajutorul lor care, chipurile, ar fi „salvat" U.R.S.S. — dar şi în această privinţă corespondenţa celor trei premieri e foarte instructivă. Guvernul sovietic — aşa cum se vede pînă şi din punct de vedere **cantitativ,** deoarece această chestiune ocupă majoritatea scrisorilor celor trei — a pus accentul pe un singur ajutor: **lupta,** adică respectarea angajamentului aliaţilor de a lupta în război, de a deschide cel de al doilea front în vestul Europei. Or, din scrisori se vede cum lună după lună şi an după an aliaţii anglo-americani au amînat îndeplinirea acestei promisiuni din 1942 pentru 1943 şi din 1943 pentru 1944, — în iunie 1944 (cînd s-a produs debarcarea) victoria sovietică fiind de acum clară. In tot acest timp, aliaţii au avut forţele necesare, iar Churchill avea să recunoască **„am traversat Canalul cu pierderi mici".** Operaţiunea era deci posibilă şi amînarea ei n-a fost justificată.

Chiar şi după începerea ostilităţilor pe frontul din vest, din scrisori se vede că armata hitleristă îşi deschidea porţile în faţa inamicului din occident, predîndu-i fără rezistenţă mari oraşe germane, în vreme ce în răsărit se bătea pentru fiecare cătun cehoslovac.

★

Desigur, tergiversarea deschiderii celui de-al doilea front nu trebuie să ne ascundă aportul adus de S.U.A. şi Anglia în coaliţia antihitleristă: totul e să determinăm just proporţiile acestui aport. Ar fi nejust să uităm împrumutul de 1 miliard de dolari acordat U.R.S.S., dar nu putem să nu remarcăm că el e de **aproape 60 de ori** mai mic decît cheltuieşte S.U.A. pentru înarmări acum, anul acesta, **pe timp de pace.** Din scrisori, se vede cum Churchill, în momente critice, a suspendat pe neaşteptate trimiterea convoaielor militare pe care — avînd promisiuni precise — Uniunea Sovietică se bazase. In scrisorile sale, Stalin a declarat că n-are nevoie de tancuri, artilerie şi puşti, menţinîndu-şi nevoile doar în privinţa avioanelor; dar cînd Anglia a avut nevoie de 60 de bombardiere, U.R.S.S. i le-a cedat imediat.

Cum au răspuns însă aliaţii acestor nevoi? Citiţi scrisorile şi veţi vedea; trebuie spus cu regret că au încercat să profite de greutăţile temporare ale U.R.S.S., au vrut să-şi instaleze baze proprii pe teritoriul U.R.S.S.

Conform cu concepţia sovietică, Stalin arăta că alianţa nu exclude şi critica; această sinceritate a scrisorilor era completată cu sinceritatea faptelor: la cererea lui Churchill, şeful guvernului sovietic a dat englezilor posibilitatea să cerceteze faimoasele rachete V, pe care armata sovietică le capturase, ca şi două torpile acustice secrete.

Şi din punct de vedere al stilului, corespondenţa e cît se poate de interesantă — mai ales în ce-i priveşte pe Churchill şi Stalin, căci Roosevelt, din păcate pare-se că nu-şi redacta singur scrisorile. Să dăm un singur exemplu. In ianuarie 1944, Churchill, cu abilitatea sa obişnuită, scria: **„Urmărim neîncetat admirabila înaintare a armatelor sovietice... Dacă am fi din nou la Teheran, în jurul aceleiaşi mese, v-aş spune: „Anunţaţi-mă, vă rog, din timp cînd va trebui să încetăm distrugerea Berlinului, spre a lăsa destule case pentru încartiruirea armatelor sovietice"** „Subtextul" era că Churchill, folosind măgulirile, căuta să justifice faptul că nici în 1944 n-a deschis cel de al doilea front, să arate că de fapt lucrurile nici nu-s atît de urgente, de vreme ce sovieticii vor asedia curînd Berlinul, să amintească faptul că aliaţii contribuie la victorie prin bombardamente şi să sondeze terenul dacă partea sovietică are de gînd să ajungă prima şi să folosească doar pentru ea însăşi Berlinul. Stalin însă, amintind tenace **„sper că pregătirile dv. şi ale americanilor în vederea „Overlandu'ui"** (celui de al doilea front) **progresează cu succes",** scria: **„Pînă la intrarea noastră comună în Berlin, germanii vor mai avea timp să refacă unele case necesare pentru noi şi pentru Dvs".** Adică: situaţia nu e chiar atît de bună, n-aveţi scuză să amînaţi frontul, în Berlin, fiţi liniştit, vom sta împreună. In general însă tonul lui Stalin — fidel politicii sovietice — era foarte ferm şi fără ocolişuri, aşa încît atît criticile sovietice de azi, cît şi bunăvoinţa U.R.S.S. pentru o politică de colaborare paşnică în prezent nu contrastează cu tonul adoptat de guvernul sovietic în vremea războiului; frazele lui Churchill însă — care erau pe atunci inaripate, presărate la tot pasul cu declaraţii de iubire, rostite parcă cu mîna pe inimă — contrastează brutal şi cît se poate de neplăcut cu stilul faimosului său discurs de la Foulton, care inaugura „războiul rece", şi care a devenit limbajul de zi cu zi al politicii anglo-americane faţă de Uniunea Sovietică.

Un vechi proverb latin glăsuieşte: „Verba volant, scripta manent." Intr-adevăr, cuvintele zboară, dar scrisul rămîne, şi istoriografia sovietică a făcut un real serviciu informării cetăţenilor, cercetărilor istorice şi politicii de coexistenţă paşnică, publicînd, în text integral, **„Corespondenţa preşedintelui Consiliului de miniştri al U.R.S.S. cu preşedinţii S.U.A. şi cu primii miniştri ai Marii Britanii, din timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. 1941—1945".**

Sergiu Fărcăşan

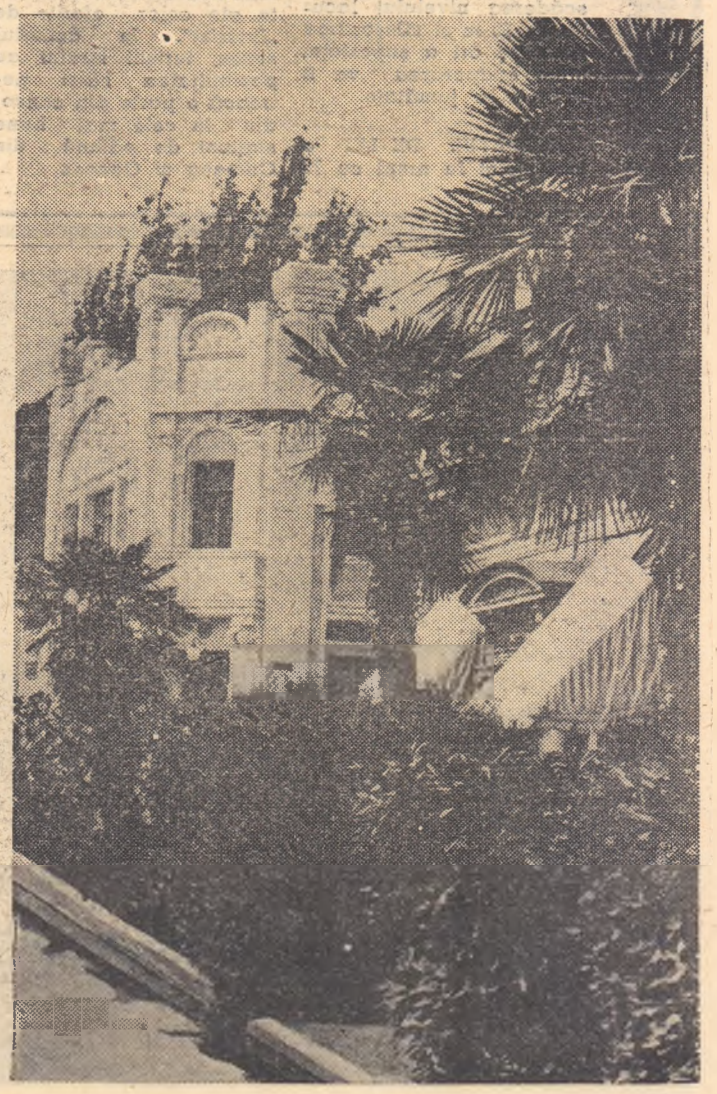

Ialta... In 1945 a avut loc aici întîlnirea celor trei şefi de stat

Citiţi în numărul viitor:

„O POVESTE..." de BORIS POLEVOI

Manifestări cu prilejul aniversării lui V. I. Lenin

În întîmpinarea celei de-a 88-a aniversări a naşterii lui V. I. Lenin, Consiliul General A.R.L.U.S., a organizat, în centre de regiune şi de raioane precum şi în întreprinderi, cluburi şi cămine culturale, diferite manifestări — seri literare, lecturi şi conferinţe. Cu acest prilej profesori universitari şi cercetători ştiinţifici ai Institutului de istorie de pe lîngă C.C. al P.M.R. şi Institutului de istorie al Academiei R.P.R. vor conferenţia despre viaţa şi opera marelui Lenin. Astfel de conferinţe vor ţine la Deva prof. univ. Tudor Bugnariu, membru corespondent al Academiei R.P.R., la Oradea prof. univ. Nicolae Goldberger, la Ploeşti prof. univ. Niculae Petrovici, la Piteşti Gh. Matei şi alţ i.

Consiliul General A.R.L.U.S. a editat un caiet cultural — intitulat: „V. I. Lenin — la a 88-a aniversare a naşterii sale". Caietul cuprinde versuri originale şi tălmăciri închinate lui Lenin, un fragment dintr-un scenariu înfăţişînd pe Lenin în 1918, amintiri despre Lenin.

CONTINENTUL U. R. S. S.

PRIMUL-NĂSCUT al industriei de aparate de precizie a Asiei Centrale este uzina din Frunze, capitala R.S.S. Kirghize, care a şi fabricat un prim lot de maşini centrifuge pentru separarea albuminelor.

CELE 300 DE EDITURI din Uniunea Sovietică, împreună cu redacţiile publicaţiilor periodice, tipăresc un număr uriaş de cărţi, reviste şi ziare în 122 de limbi, dintre care 40 ale naţionalităţilor mici din partea asiatică a ţării, care pînă după Revoluţie nu aveau nici măcar alfabet. Numai în 1957, de pildă, „Sovetski Pisatel" („Scriitorul Sovietic") — una dintre principalele case de editură din Moscova, care are şi o filială la Leningrad — a publicat 424 de cărţi ale scriitorilor din toate republicile Federaţiei Ruse, într-un tiraj total de aproape 12 milioane de exemplare.

ÎN LACUL de munte Sevan (R.S.S. Armenia), aflat la o înălţime de 1916 m, se varsă vreo 30 de rîuri. Debitul total al apei intrate în lac este de 1.300 de milioane de metri cubi. Din aceştia, numai 100 de milioane se scurg prin rîul Razdan, restul de 1.200 de milioane m.c. pierzîndu-se prin evaporare. Prin scăderea nivelului lacului cu 50 m şi micşorarea de şase ori a suprafeţei sale, evaporarea va fi redusă la jumătate.

IMPORTUL DE LEI a fost sistat în urmă cu 25 de ani. Cu toate acestea, circurile şi cele 40 de grădini zoologice şi menajerii din Uniunea Sovietică nu duc deloc lipsă de lei. Leoaicele captive nasc în fiecare an 75-100 de pui, ceea ce satisface pe deplin necesităţile. Ba mai mult, anul trecut a început exportul de lei, prin cele 29 de exemplare care au fost trimise în China.

ÎNAINTE DE REVOLUŢIE — cînd nenumăratele şi imensele zăcăminte din Siberia, Kazahstan, Kursk, Extremul Orient etc., erau fie necunoscute, fie aproape deloc exploatate — Rusia producea anual 9 milioane de tone de fontă şi oţel; ea ocupa unul din ultimele locuri printre statele industriale. Anul trecut, producţia de fontă şi oţel a atins un total de 85 de milioane de tone. Astăzi, U.R.S.S. este a doua mare producătoare de fier din lume şi tinde cu repeziciune spre locul întîi.

MAI BINE de 500.000 de turişti străini au vizitat anul trecut „continentul sovietic", „Inturistul" este asaltat cu cereri din toate ţările. Anul acesta, străinilor li se oferă 40 de itinerarii turistice. Dar grupurile de turişti pot alcătui, după dorinţă, şi itinerarii noi sau variante ale celor oferite de „Inturist". În actualul sezon, turiştii străini au posibilitatea să-şi petreacă o parte din concediu în cele mai bune staţiuni de odihnă din Crimeea şi Caucaz.

Scrisoare din Moscova

Febra construcţiilor

Se ştie că există o hotărîre de a lichida lipsa de locuinţe în zece sau doisprezece ani. Pentru Moscova se stabilise ca în anul 1958 să se dea în folosinţă 2.350.000 de metri pătraţi de suprafaţă locativă (adică aproape 60.000 de locuinţe) dintre care 308.000 în primul trimestru.

Dar constructorii au terminat în cursul acestui prim trimestru 409.000 de metri pătraţi de suprafaţă locativă, ceea ce înseamnă aproape 10.000 de noi locuinţe.

Şi desigur că conferinţa unională a constructorilor, care a avut loc zilele acestea, nu va avea drept rezultat o slăbire a acestui ritm!

Till Eu'enspiegel

De cîtva timp, în opt cinematografe din Moscova, rulează filmul lui Gerard Philipe şi al lui Joris Ivens: „Till Eulenspiegel".

Spectatorii sînt mişcaţi cînd îl văd pe Claes murind pe rugul înălţat de Inchiziţie, rîd din toată inima bucurîndu-se de farsele lui Till şi admiră fără rezerve talentul lui Gerard Philipe. Cu toate acestea, la Moscova se poartă discuţii foarte însufleţite asupra manierei sale de a interpreta opera lui Charles de Coster. Căci publicul moscovit îl cunoaşte foarte bine pe Coster, de departe cel mai citit scriitor belgian. Iar unii socotesc că filmul nu izbuteşte să dezvăluie personalitatea lui Till în toată diversitatea ei.

N-aveţi cîntece belgiene?

De altfel Belgia este în general la ordinea zilei în clipa de faţă. Interesul manifestat pentru Expoziţia universală de la Bruxelles se completează la mulţi moscoviţi cu dorinţa imperioasă de a cunoaşte cîntece belgiene.

A. Starţev

LENIN

(urmare din pag. 1-a)

Sub steagul ideilor marxist-leniniste, peste 900 de milioane de oameni din ţările ce alcătuiesc lagărul socialist şi-au cucerit libertatea şi independenţa naţională, au păşit pe drumul socialismului spre un viitor luminos. Sistemul socialist a devenit dominant pe o uriaşă întindere a globului pămîntesc, de la Elba pînă la Oceanul Pacific.

În fruntea lagărului socialist se află Uniunea Sovietică primul stat din lume în care se construieşte o societate nouă — societatea comunistă.

Pe baza indicaţiilor lui V.I. Lenin de construire a socialismului care prevedeau industrializarea socialistă şi electrificarea ţării, transformarea socialistă a agriculturii şi înfăptuirea revoluţiei culturale, poporul sovietic, sub conducerea gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice, a obţinut victorii fără precedent.

Victoriile dobîndite de poporul romîn în făurirea şi întărirea regimului democrat-popular, în construirea economiei şi culturii socialiste sînt un rezultat al consecvenţei cu care Partidul Muncitoresc Romîn se călăuzeşte în întreaga sa activitate după învăţătura marxist-leninistă. Politica partidului nostru constituie o expresie a aplicării creatoare a teoriei marxist-leniniste la condiţiile concrete din ţara noastră.

Izvorul forţei şi tăriei lagărului socialist constă în unitatea sa indestructibilă. Ţările lagărului socialist sînt legate prin comunitatea intereselor fundamentale, prin unitatea ţelului comun de construire a socialismului, prin fidelitatea faţă de ideile marxism-leninismului.

La baza politicii externe a ţărilor care alcătuiesc lagărul socialist stă principiul leninist al coexistenţei paşnice între ţări cu sisteme sociale diferite. Lenin a arătat de nenumărate ori că trecerea de la capitalism la socialism presupune o întreagă epocă de coexistenţă paşnică între cele două sisteme. Acest lucru este dictat de însăşi realitatea vieţii, de însuşi faptul că în lume există astăzi două sisteme social-economice.

Pornind de la această realitate, ţările lagărului socialist în frunte cu Uniunea Sovietică urmează în mod consecvent o politică externă de apărare a păcii, depun eforturi pentru lichidarea „războiului rece", pentru rezolvarea pe calea tratativelor a problemelor internaţionale litigioase. Din spiritul acestei politici izvorăsc numeroasele iniţiative concrete de pace ale Uniunii Sovietice, printre care propunerile guvernului sovietic cu privire la dezarmare, interzicerea armelor atomice şi convocarea unei conferinţe la nivel înalt.

Apărarea purităţii marxism-leninismului, combaterea oricăror deformări şi denaturări ale teoriei revoluţionare, are o însemnătate deosebită, astăzi cînd duşmanii socialismului — imperialiştii — cu sprijinul revizioniştilor, atacă înverşunat tezele fundamentale ale marxism-leninismului cu privire la dictatura proletariatului, lupta de clasă, cu privire la bazele ideologice şi organizatorice ale partidului. Revizionismul constituie o expresie a ideologiei burgheze în rîndurile proletariatului şi reprezintă principalul pericol pentru mişcarea muncitorească.

Numele lui Lenin, leninismul, a devenit pentru toţi oamenii muncii simbolul luptei pentru o viaţă liberă de exploatare, pentru democraţie şi socialism.

Tinereţea veşnic vie a marxism-leninismului constă în aceea că ideile sale luminează tuturor popoarelor calea spre pace şi libertate, că ele cuceresc an de an conştiinţa şi inimile a milioane şi milioane de oameni.

O primăvară cu fapte mari

(urmare din pag. 1-a)

cialişti ai staţiunilor de maşini şi tractoare. Şi aceştia şi-au găsit un cîmp nou şi interesant de activitate în cadrul conducerii colhozurilor, al brigăzilor şi al fermelor colhoznice. Munca lor se va desfăşura în contact mai strîns cu problemele vieţii reale, cu problemele producţiei agricole, ceea ce îi face mai strîns cointeresaţi în înflorirea colhozurilor

Activitatea depusă în colhozurile sovietice în această primăvară neobişnuită din toate punctele de vedere apare şi mai complexă dacă ne gîndim că, odată cu efectuarea muncilor pe care le impune anotimpul, odată cu preluarea maşinilor şi a cadrelor de mecanizatori şi de tehnicieni de la S.M.T.-uri, se desfăşoară şi o intensă muncă de pregătire a remizelor şi a atelierelor în care maşinile preluate să poată fi adăpostite şi supuse micilor reparaţii curente.

Iar dacă pe ici pe colo, s-au exprimat temeri că marile fonduri ce vor fi cheltuite de colhozuri pentru achiziţionarea maşinilor şi pentru construirea atelierelor şi remizelor ar putea împiedica desfăşurarea muncilor de construire a caselor, fermelor şi şezămintelor culturale care schimbă radical înfăţişarea satelor sovietice, aceste temeri s-au dovedit neîntemeiate. Iată, de exemplu, colhozul „Ciongoreţ" din ţinutul Krasnodar. El nu numai că s-a declarat gata să plătească maşinile achiziţionate de la S.M.T. într-un singur an, dar se simte şi în măsură să desfăşoare o vie activitate de construcţie. Numai pentru construirea unei mari crescătorii de păsări (a unei fabrici de păsări cum se spune în Uniunea Sovietică), colhozul va cheltui cinci milioane de ruble. De unde această posibilitate de a mobiliza fonduri şi pentru cumpărarea de maşini şi pentru continuarea sau începerea construcţiilor? Tocmai din sporirea veniturilor scontate de pe urma trecerii parcului de maşini în proprietatea colhozurilor.

Ceea ce caracterizează viaţa satelor sovietice în această primăvară sînt, printre altele, şi calculele multilaterale şi adîncite ce se fac acolo. Acum 3-4 ani prea puţini s-ar fi gîndit să facă o socoteală asupra preţului de cost al producţiei agricole. Astăzi, corespondenţele publicate în ziarele sovietice sînt pline de calcule care pun faţă-n faţă cheltuielile de muncă şi de materiale, de o parte, cu calcule asupra dinamicei, asupra posibilităţilor de scădere a preţurilor de cost. Asemenea calcule dovedesc cît de adînc corespund simţămintelor şi gîndurilor colhoznicilor sovietici cuvintele lui N. S. Hruşciov: „Problema fundamentală a politicii interne este lupta pentru creşterea productivităţii muncii".

Ţărănimea colhoznică, care cuprinde 40 la sută din populaţia Uniunii Sovietice, care are la dispoziţie mai bine de trei pătrimi din întreaga suprafaţă arabilă a ţării, îşi simte forţele înzecite, simte că acum, mai mult ca oricînd, prinde aripi, simte că a făcut un mare pas înainte.

L. Constantin

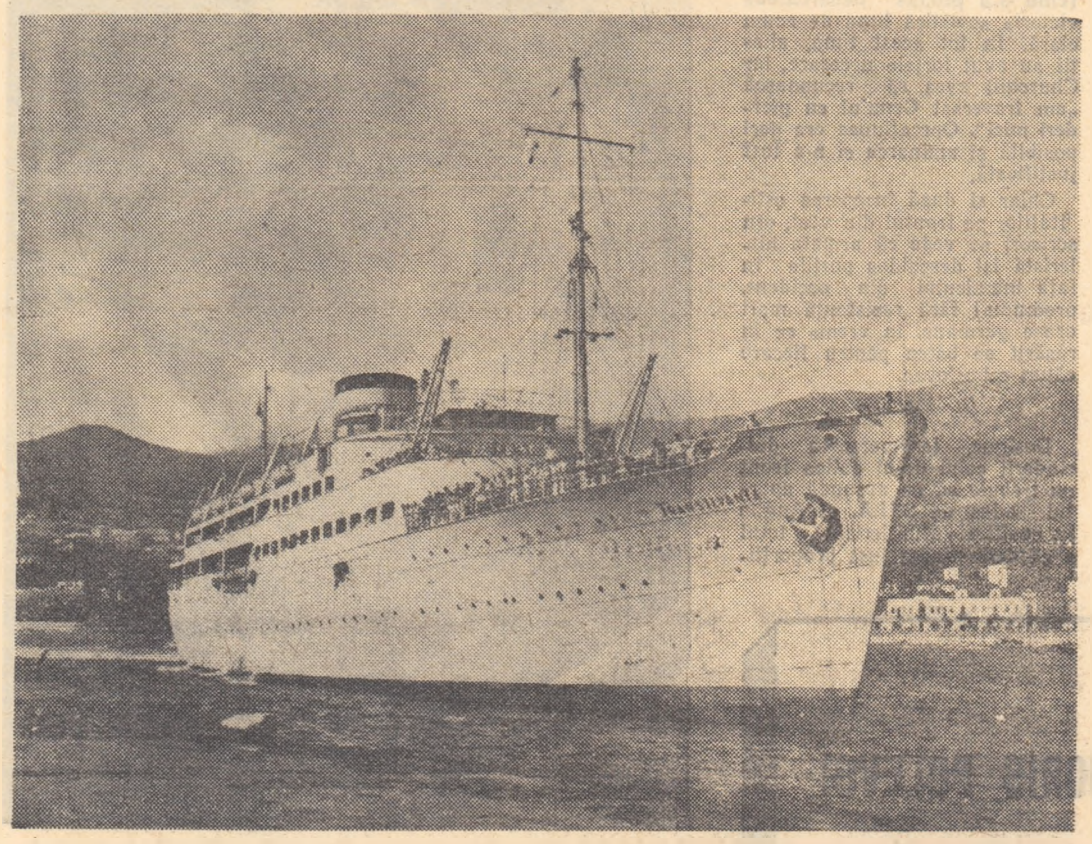

Motonava Transilvania în portul Yalta cu prilejul ultimei croaziere.

Sub cupola CIRCULUI

Artiştii circului sovietic au cucerit spectatorii francezi. Presa pariziană consacră coloane întregi perfecţiunii pe care au atins-o maeştrii arenei. Acrobaţi şi dresori, jongleri şi clowni, întregul grup de reprezentanţi ai circului sovietic entuziasmează seară de seară publicul francez. După încheierea turneului în Franţa, artiştii sovietici vor da o serie de spectacole în sălile Expoziţiei internaţionale de la Bruxelles.

Să-i cunoaştem pe cîţiva dintre aceia care formează punctele senzaţionale ale programului.

„Clou-ul" spectacolului este fără îndoială Margarita Nazarova, regina tigrilor. Zece tigri în deplină libertate o înconjoară; la comanda ei, se rostogolesc pe sfere uriaşe, trec prin cercuri în flăcări. La Moscova, unde arena este special amenajată, Margarita Nazarova prezintă un număr senzaţional: la un moment dat pista se transformă într-un bazin, dresoarea se aruncă în apă, un tigru o urmează şi prinzînd delicat între labele sale mari ţesătura subţire a costumului de baie, o readuce pe platformă. Apoi urmează un meci de polo în toată regula între Margarita şi Purş. Or, se ştie că tigrii au oroare de apă.

Toate acestea devin cu atît mai uimitoare cînd afli că pînă acum patru ani Margarita Nazarova nici nu se apropia de tigri. Era dansatoare cînd, în 1954, studiourile „Mosfilm" au solicitat-o să dubleze o actriţă în scenele cu tigri din filmul „Căi primejdioase". Cu acest prilej Margarita a făcut cunoştinţă cu dresorul Boris Eder. Şi această întîlnire i-a decis viitorul...

...Galopînd pe caii lor pursînge, cavalerii djghiţi reînvie, pe pistă, numerele spectaculoase ale cazacilor de pe Don. În cursă nebună ei prezintă figuri complicate de echilibristică, se luptă cu săbiile, trag în ţinte mobile.

Karandaş, — clownul, pe numele lui adevărat Mihail Rumeanţev, este unul dintre cei mai populari comici sovietici. Simpla sa apariţie provoacă hazul spectatorilor. Omul acesta scund, îmbrăcat cu un amplu veston negru, cu pantaloni foarte largi şi pălărie boţită, a avut de străbătut un drum lung. În 1927 visa să devină actor de cinema, dar fiind respins la examen a renunţat la gloria unui „al doilea Chaplin". Atunci s-a prezentat la Şcoala de circ. Dar şi aici a căzut de două ori la examen. Fiind, în sfîrşit, admis, a fost tot timpul codaş şi în primul turneu pe care l-a întreprins şcoala, nu i s-a repartizat nici un rol. Un profesor a propus ca „micul ghinionist" să fie luat în calitate de clown. Propunerea profesorului s-a dovedit genială... În 1936, emoţionat şi temîndu-se de un eşec, Rumeanţev l-a creat pe Karan d'Aş, personaj puţin straniu, neîndemînatic şi încîntător. Apoi a devenit pur şi simplu Karandaş, marele clown.

Vladimir Durov, reprezentantul celei de a treia generaţii a familiei de dresori Durov, prezintă spectatorilor pe elefantul Rezi, cel care interpretează cu mult temperament cunoscutul cîntec al „Vagabondului", pe hipopotamul Malişka, pe leii de mare Liuba şi Cherie, pe papagalul care îl scoală în fiecare dimineaţă la oră fixă, cîntîndu-i la ureche...

Un amănunt: pentru turneul din Belgia, Durov a făcut cu animalele sale un curs de dresaj în limba franceză. „Elevii" săi răspund acum prompt comenzilor rostite în franţuzeşte...

I. S.

M. H. A. T.-ul la Londra

Anul acesta se împlinesc 60 de ani de la întemeierea M.H.A.T.-ului. În cinstea acestui jubileu, teatrul va prezenta noua piesă a lui N. Pogodin — „A treia patetică". Cu această lucrare dramaturgul încheie trilogia consacrată lui V. I. Lenin.

Tot anul acesta, respectiv la sfîrşitul lunii mai, M.H.A.T.-ul va întreprinde un turneu la Londra. În cursul celor cinci săptămîni cît va dura turneul, teatrul va da 36 de spectacole care vor cuprinde „Trei surori", „Livada cu vişini", „Unchiul Vanea" şi altele.

rampa şi ecranul

Teatrul Mic la noi

Mîine soseşte în ţară Teatrul Mic. Ieşenii îi vor găzdui în oraşul lor — care va fi primul popas artistic — pe reprezentanţii uneia dintre cele mai vechi formaţii teatrale din Rusia.

După o serie de spectacole date la Iaşi — va urma Bucureştiul.

Îi aştept cu nerăbdare şi entuziasm pe artiştii teatrului în care a crescut Ostrovski.

Din nefericire n-am avut prilejul să cunosc direct, nemijlocit Teatrul Mic. Îl cunosc însă din cercetările pe care le-am făcut atît asupra mişcării teatrale din Rusia în general, cît şi asupra lui Ostrovski în deosebi. Ştiu că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea marele dramaturg s-a identificat cu acest teatru.

Ştiu de asemenea că în epocile de mare opresiune ţaristă, prin repertoriul său, prin stilul realist de joc al actorilor săi în fruntea cărora a strălucit Şcepkin, Teatrul Mic din Moscova a dat nu numai realizări unice, dar a fost pentru intelectualitatea progresistă rusă a timpului o posibilitate de a protesta împotriva cumplitelor stări sociale de pe vremea ţarismului.

Ştiu de asemenea că despre Teatrul Mic, Gorki, care l-a iubit foarte mult şi i-a cercetat cu veneraţie întreaga activitate din trecut, a scris cuvinte remarcabile. Spunea Alexei Maximovici că la Moscova sînt trei lucruri însemnate din punct de vedere artistic: catedrala Vasili Blajenîi, galeriile „Tretiakov" şi Teatrul Mic...

Cîndva am încercat să fac o apropiere — cu deosebirile respective păstrate, firește, — între activitatea din trecut a Teatrului Mic de la Moscova şi a Teatrului Naţional din Bucureşti, sub aspectul unei şcoli realiste a marilor actori care se hrăneau şi într-o parte şi în cealaltă necondiţionat din geniul popoarelor respective.

Mai ştiu că pe scena Teatrului Mic au strălucit în trecut Iujin, Ermolova, Sadovskaia, Leskovskaia, Prandin şi că marea lor artă este continuată astăzi de Iablocikina, Paşennaia, Jarov, Ţariov, Şatrova, Ilinski.

Ştiind toate acestea e lesne de explicat nerăbdarea şi, aş putea spune, emoţia cu care aştept spectacolele Teatrului Mic. Şi fiindcă aceste rînduri vor vedea lumina tiparului chiar în ajunul sosirii vestitului colectiv, îi adresez din toată inima şi după vechiul nostru obicei, un călduros „bun venit"!

Ion Marin Sadoveanu

Faceţi cunoştinţă cu Lia Eliava

Cinematografia gruzină are o veche tradiţie în ecranizarea operelor scriitorilor clasici.

Un astfel de film, „Başi-Aciuki", realizat după romanul prozatorului Akaki Tereteli, a lansat-o pe tînăra actriţă Lia Eliava.

Critica a fost unanimă în a vedea în interpreta Mtvarisei o tragediană de mare viitor. În rolul complex al tinerei patrioate care luptă pentru libertatea ţării sale şi în inima căreia înfloreşte în acele zile tulburi o dragoste puternică şi curată, Lia Eliava şi-a desfăşurat toată gama de posibilităţi. Jocul ei sobru, reţinut şi în acelaşi timp plin de lirism, îi dă dreptul să fie considerată una din tinerele speranţe ale cinematografiei gruzine.

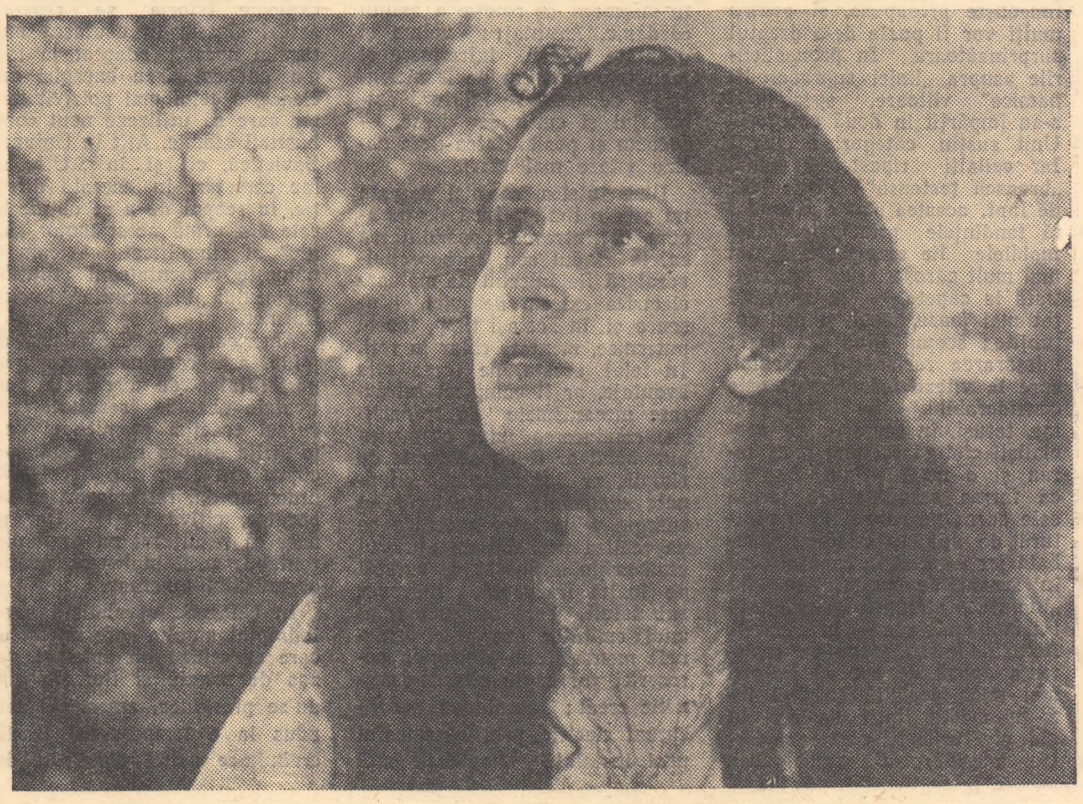

Ivan Pîriev termină filmul „Nastasia Filippovna", după romanul „Idiotul" de Dostoievski. În rolul Nastasiei Filippovna va apare Iulia Borissova. Prinţul Mişkin va fi interpretat de I. Iakovlev iar Aglaia de R. Maximova.

★

„Dastocika", o producţie a studioului „A. Dovjenko" din Kiev, prezintă aspecte din viaţa marinarilor Mării Negre, înainte de Revoluţia din Octombrie.

Regia filmului este semnată de L. Lapokniş iar scenariul aparţine lui Vişevski. În rolurile principale: Valentina Kalinina, T. Alioşina şi Vladimir Drujnikov.

★

În studioul din Minsk se filmează ultimele secvenţe din „Nona", după povestirea cu acelaşi nume a scriitorului belorus A. Kulakovski. Subiectul filmului: viaţa unui sat colhoznic şi lupta oamenilor pentru înflorirea agriculturii. Rolul nurorii este jucat de D. Stolearskaia, iar cel al soţului ei de I. Saranţev. Alţi interpreţi: N. Doroşina şi Dzidna Rittenbergs. Regia este semnată de I. Şulman.

★

De la 1 iunie pînă la 1 septembrie, pe scena Teatrului Mare din Moscova vor da o serie de spectacole balerinii de la „Grande Opéra" din Paris. Artiştii francezi vor da de asemeni cîteva reprezentaţii în cluburile şi palatele de cultură din cartierele muncitoreşti.

★

La sfîrşitul lunii mai, trupa de balet a Teatrului Mare va întreprinde un turneu la Paris unde va da o serie de spectacole pe scena Operei. Programul va cuprinde „Lacul lebedelor", „Romeo şi Julietta", „Minandolina", „Giselle" şi un recital.

În luna iunie balerinii sovietici vor fi prezenţi pe scenele Expoziţiei internaţionale de la Bruxelles.

★

Direcţia Teatrului Mare şi reprezentantul companiei americane „Huroc Attractions" au semnat un acord cu privire la turneul ansamblului de balet al Teatrului Mare în S.U.A., în luna aprilie 1959.

★

Teatrul de dramă din Riga a pus în scenă piesa „Cetăţeanul lumii" de D. Şceglov, închinată lui Karl Marx.

FANTEZIE? NU! ANTICIPAȚIE...

Vom călători cu automobilul atomic?

O întrebare cît se poate de firească, astăzi mai cu seamă, cînd adjectivul „atomic" cunoaște o răspîndire universală. Ca și — la vremea lui — substantivul „nylon", de pildă, care, în terminologia coafezelor, a căpătat și funcții de adjectiv. Posibilitatea de a ne sluji de nemăsurata energie conținută de nucleul atomului este o mare realizare a științei, desigur chiar mai mare decît ne putem închipui acum. Ea a stîrnit atîta admirație, încît mulți oameni sînt îndemnați să-i atribuie în tehnică universalitatea pe care, pe tărîm terapeutic mulți o acordau într-o vreme, exagerat, penicilinei — „bună la orice boală".

Deci se așteaptă și automobilul atomic. Și în definitiv de ce nu, cînd se vorbește atîta despre bomba atomică, despre centrale electrice și nave atomice, despre frigidere, crătiți și jucării atomice sau țigări, whisky, și chiar lame de ras atomice...

Totuși, în ce privește automobilul atomic, se pare că el nu este o utopie, cel puțin dacă ne referim la un viitor nu prea apropiat.

Pasiunea cu care se discută în zilele noastre despre evoluția „liniei" aerodinamice, ca și despre perfecționările tehnice și comoditatea sporită cu care apar an de an noile tipuri de automobile, este ușor de înțeles. Nu mai puțin ispititoare este și încercarea de a-ți închipui cum va evolua automobilul de aici înainte. Cum vor arăta și cum vor funcționa automobilele viitorului, de exemplu automobilele contemporane cu primele expediții interplanetare?

Ca înfățișare, ele se vor deosebi mult de sprintenele „clippere" care astăzi ne par o culme a perfecțiunii și eleganței.

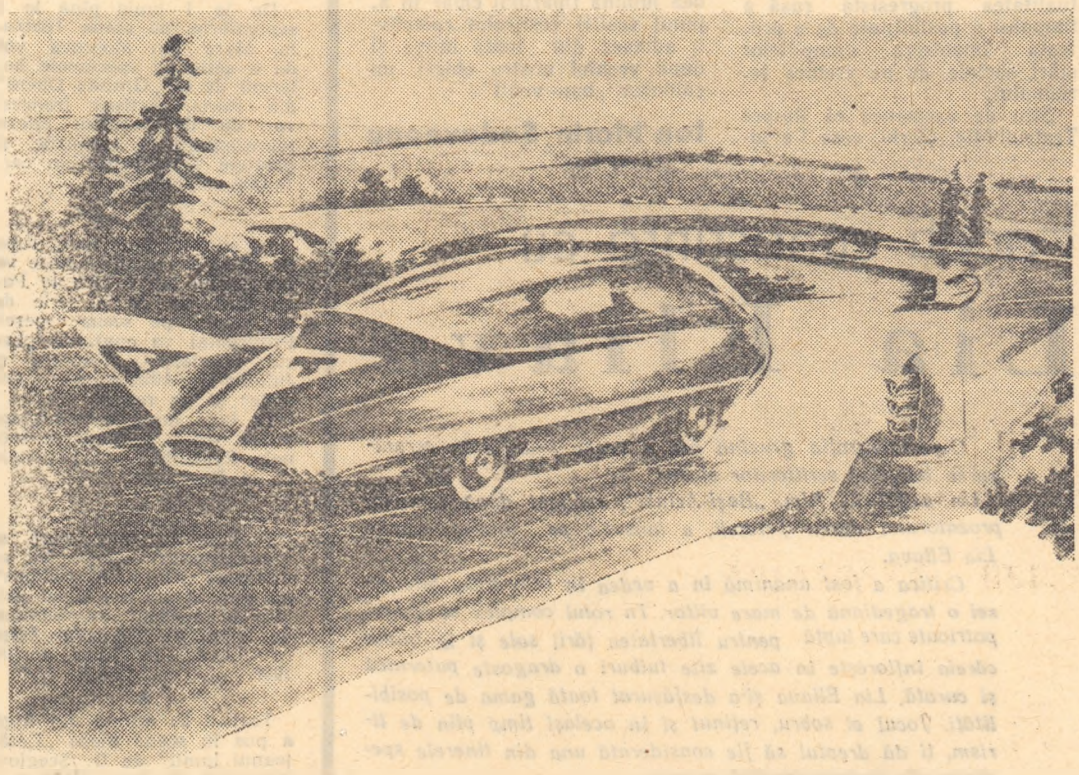

Dar schimbările nu vor fi cele îndeobște presupuse, și pentru mulți vor fi poate de-a dreptul surprinzătoare. În pronosticurile asupra „liniei supraaerodinamice" viitoare, specialiștii s-au împărțit în două categorii. Unii susțin, categoric: „fus"! Iar ceilalți ripostează: nu, „broască țestoasă"! Pentru că, de fapt, acestea sînt deocamdată tendințele principale, automobilele fie alungindu-și tot mai mult caroseria, cît mai subțiată la capete, — fie devenind tot mai joase, largi și mai rotunjite; scopul fiind același: micșorarea rezistenței aerului, care la viteze foarte mari este considerabilă. În ultima vreme, totuși, în cercurile de specialiști cîștigă tot mai mult teren și o nouă opinie. Anume, că forma aerodinamică ideală este aceea pe care o ia o picătură de apă în cădere: bombată jos — deci în capătul care în sensul de mișcare se află „înainte", alungită și subțiată tot mai mult sus — în „spate". Această formă face ca rezistența opusă de aer să fie cea mai mică posibilă (căzînd într-un mediu lipsit de aer, în vid, picăturile își păstrează forma sferică). De aceea, deci, nici „fus", nici „broască țestoasă", ci „picătură de apă", sau, în orice caz, cît mai aproape...

Asta ar fi una din problemele care-i preocupă pe specialiștii din țările cu o industrie de automobile dezvoltată, ca S.U.A., Uniunea Sovietică, Germania, Franța, Cehoslovacia sau Canada. De fapt, ea este subordonată problemei capitale: propulsia, — deci viteza. Căci dacă nu ar crește viteza, nici năzuința spre forma aerodinamică ideală nu și-ar mai avea rostul.

Motorul cu piston — greu, voluminos și incomod — și-a trăit traiul. În aviație el a început să fie înlocuit de către turboreactor (neutilizabil în construcția automobilelor, din pricina „cozii de foc") și de către turbopropulsor, adică motorul cu turbină cu gaze. Acesta din urmă va detrona clasicul motor cu explozie și în industria automobilă, într-un viitor foarte apropiat. Turbopropulsorul este tot un motor cu explozie ,cu deosebirea că gazele sub presiune obținute în carburator acționează asupra paletelor unei turbine, eliminîndu-se cilindrii și complicatul sistem bielă-manivelă care transformă mișcarea rectilinie a pistonului în mișcarea de rotație a axului cardanic. Avantaje: volum și greutate reduse, întreținere și manevrare extrem de lesnicioase — deoarece se înlătură ambreiajul și cutia de viteze, — precum și posibilitatea de a obține viteze mai mari.

Bine înțeles, că nici aceasta nu este o limită. Încă de pe acum se întrevede posibilitatea ca, la rîndul său, turbopropulsorul să fie înlocuit de motoare electrice extrem de mici și ușoare și, în același timp, foarte puternice, montate chiar în roți. În felul acesta, pe lîngă alte avantaje, ar fi complect înlăturate mecanismele de transmisie, conducerea unui asemenea automobil ar fi cît se poate de simplă, ar fi complet eliminate zgomotele. Alimentarea cu energie a acestor motoare se va realiza probabil cu ajutorul unui cablu străbătut de curenți de înaltă frecvență, îngropat sub asfalt, care ar juca rolul unui emițător energetic. Antenele montate sub platforma caroseriei vor capta cîmpul magnetic creat; acesta va genera curent electric, prin intermediul unei instalații simple în care semiconductorii vor juca rolul principal.

Dar să revenim la problema automobilului atomic. Motoarele atomice nu sînt, deocamdată, altceva decît niște mașini cu aburi care, în loc de cărbune sau păcură, folosesc drept sursă de căldură fisiunea nucleară. Încercarea de a folosi greoaia mașină cu aburi la automobile a mai eșuat însă o dată, cu zeci de ani în urmă, pe vremea primelor „trăsuri automobile" de la sfîrșitul veacului trecut. Iar în cazul nostru, mai intervine pe deasupra necesitatea protecției împotriva radiațiilor, pentru care singurul mijloc cunoscut este izolarea reactorului printr-o masivă carapace de beton. Aceasta ar însemna o suprasarcină de cîteva zeci de tone. Or, e limpede că despre construirea unui asemenea automobil-cazemată nici nu poate fi vorba.

Cu vreo trei sferturi de veac în urmă, cînd au învățat să prelucreze noul combustibil care era petrolul, oamenii nu s-au mulțumit să-l folosească numai la încălzirea cazanului mașinilor cu aburi, ci au căutat un mijloc mai adecvat, mai rentabil, de a-i folosi capacitatea energetică. Astfel s-a născut, în anul 1882, motorul cu explozie. Istoria se repetă: astăzi sîntem în căutarea motorului special adaptat la forma particulară a energiei nucleare, a celui mai potrivit motor care să utilizeze noul combustibil atomic. Atît în Uniunea Sovietică, cît și în S.U.A. se fac cercetări în această direcție, în scopul de a se obține în cele din urmă acest motor „logic" și simplificat, — cum îl numește comentatorul științific al ziarului „l'Humanité", Lucien Barnier.

Americanul V. C. Wilson, de pildă, este convins că va găsi posibilitatea de a colecta particulele „beta" rezultate în cursul reacției atomice și de a le dirija asupra unor metale — cupru sau aluminiu. Acest procedeu ar da, într-adevăr, în laborator, cîțiva wați. Dar se pare că rezultatul nu ar fi nici rentabil, nici inofensiv pentru organismul omenesc.

În U.R.S.S., specialiștii și-au îndreptat atenția spre un motor care ar utiliza un amestec gazos de uraniu și flor. Sporindu-se presiunea, amestecul este adus la o temperatură înaltă, creîndu-se astfel condițiile declanșării unei reacții ce produce o puternică expansiune. Ciclul de funcționare ar fi asemănător celui al motoarelor cu benzină: 1 — admisia gazului rece în cilindri 2 — compresia mecanică, prin mișcarea pistonului; 3 — expansiunea gazului înfierbîntat respinge violent pistonul, iar reacția atomică este întreruptă; 4 — cu ajutorul unui compresor, gazul este din nou comprimat. Și în acest caz, dificultăților de construcție ce trebuie învinse li se adaugă necesitatea de a găsi o nouă rezolvare pentru problema protecției împotriva radiațiilor.

Ar mai exista și o a treia soluție posibilă: un motor electric alimentat de la baterii alcătuite din plăci de stronțiu-90 și siliciu, care au o funcționare foarte îndelungată, de 25 de ani. Din păcate, însă, în forma lor actuală aceste baterii furnizează un curent slab, abea cît să acționeze un mic ventilator portativ.

De fapt, propulsia atomică este mai curînd aplicabilă la vehicule rutiere mari. Realizarea unor autocamioane atomice gigantice, care să poată trage și cîteva remorci la fel de mari, este mult mai verosimilă. Asemenea vehicule ar fi extrem de utile în regiunile polare și în deșerturi, unde ar putea călători săptămîni la rînd, fără a avea nevoie de împrospătarea rezervelor de combustibil. E foarte probabil că ele vor fi precedate în timp de locomotiva atomică, a cărei naștere, în stadiul actual al tehnicii, este desigur foarte apropiată.

Pe lîngă transformări de căpetenie ca acelea de care vorbeam mai sus, automobilul viitorului ne mai rezervă, fără îndoială, și alte surprize mai mărunte, dar nu mai puțin plăcute. Iată cîteva, imaginate de autorul unui articol recent apărut în revista sovietică „Tchnika Molodioji". Butoane ascunse în pereți vor comanda deschiderea automată a portierelor și geamurilor sau schimbarea poziției fotoliilor. Interiorul caroseriei va fi mult mai spațios și confortabil, avînd mai degrabă aspectul unei cabine-salon. Parbrizul — care, firește, nu va mai fi din sticlă, ci din plastic polaroid — va putea fi făcut după dorință, tot printr-o simplă apăsare pe buton, translucid sau transparent numai dinăuntru spre afară. Apoi instalațiile radar și automatele cu celulă fotoelectrică, instalate atît în automobil cît și pe străzi și șosele, vor evita accidentele, ceea ce nu e deloc de disprețuit. Ba, mai mult, ele vor permite șoferului să nu stea mereu cu atenția încordată și, în ciuda vitezei amețitoare, să se poată chiar întoarce spre însoțitori pentru „a mai schimba o vorbă" sau să răsfoiască un ziar...

Toate acestea ne pot părea astăzi doar visuri sau, în cel mai bun caz, realități foarte îndepărtate. Dar să nu uităm că e foarte puțin de cînd nu ne-ar fi venit să credem că vom apuca să trăim în era zborurilor interplanetare, care a și început în toamna trecută. Știința și tehnica contemporană ne obișnuiesc tot mai mult cu surprizele și cu cele mai neașteptate scurtări de termene, încît hotarul dintre fantezie și realitate a ajuns să fie foarte greu de sezisat.

În definitiv, dacă necesitatea folosirii optime a unui nou combustibil a dat naștere, la sfîrșitul veacului trecut, noului motor cu explozie, de ce ne-am îndoi că în epoca noastră — cînd știința și tehnica au atins o asemenea dezvoltare — necesitatea de a folosi combustibilul nuclear va duce la descoperirea unor vehicule cu totul noi, pe care deocamdată nici nu le putem bănui?

Mircea Fodoreanu

microscop

Atomul sub obiectiv

Microscopul electronic, care făcea senzație în deceniul trecut, mărește de 200.000 de ori, cu ajutorul lui putînd fi văzuți virușii sau moleculele gigantice. El a fost mult întrecut de noul ultramicroscop electronic sovietic, a cărui putere de mărire este de peste cinci ori mai mare. Datorită acestuia pot fi văzute chiar micile molecule de oxigen, și s-a reușit chiar studierea atomilor de bariu.

Răcire cu hidrogen

La Harkov a fost construit prototipul unui turbogenerator de 50.000 KW avînd un sistem de răcire internă cu hidrogen. Noul agregat este de două ori mai puternic decît generatoarele clasice, fără sistem de răcire internă.

Bloc fără fundație

În cartierul Novîe Ceremușki din Moscova se înalță un nou bloc de locuințe, compus din 48 de apartamente și garsoniere, construit în întregime din prefabricate. Panourile au înălțimea unui etaj întreg și lățimea unei camere, și au fost îmbrăcate la exterior cu plăci ceramice, iar în interior cu ștuc. Printr-un nou sistem de asamblaj, carcasa metalică a fost eliminată, fără ca acest lucru să dăuneze solidității clădirii. Fundația a fost înlocuită cu piloni, la fel de rezistenți, dar mult mai ieftini. Clădirea are o greutate de 1.500 de tone, adică de 3,5 ori mai puțin decît o construcție analogă din cărămidă.

„Tatra-805"...

...este noua mașină cu care vor porni curînd într-un nou raid internațional celebrii ingineri cehi Hanzelka și Zikmund. Fără îndoială că mulți dintre cititorii noștri au văzut admirabilele filme documentare realizate de cei doi ingineri în cursul călătoriilor pe care le-au făcut prin Africa și America de Sud cu un autoturism „Tatra". Anul acesta, ei vor porni de-a lungul Asiei, și vor străbate 40 de țări. „Tatra-805" este un autobus miniatural rezistent și puternic, în a cărui caroserie este amenajată o mică locuință mobilă confortabilă. Mașina are instalate pe bord aparate pentru măsurători atmosferice, emițătoare și receptoare radiofonice, utilaj pentru developat etc. Partea de sus a caroseriei este adaptată pentru filmări.

Poșta redacției

Ovidiu Vegheș — Orașul Stalin. — Materialul trimis nu se încadrează în specificul revistei noastre.

Anastasiu Ștefania (Vasilica) — Pleniță. — Așa cum s-a publicat, dezlegările se trimit o dată, *la încheierea concursului.*

Valentin Berezovschi — Craiova. — 1. Am dat jocurile trimise de dvs. la control. 2. Într-adevăr, cititorii revistei „U.R.S.S.-azi" se pot, în continuare, ține la curent cu actualitatea sovietică urmărind cu regularitate „Veac nou".

CONCURSUL nostru

LA VOLAN

(8 puncte)

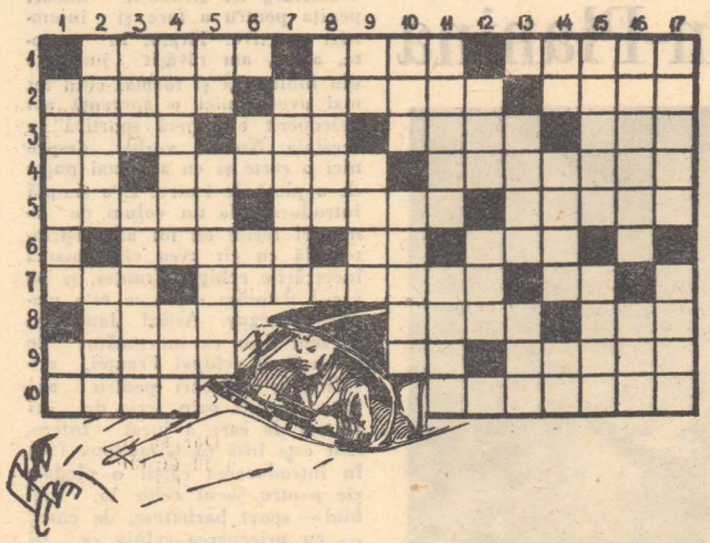

ORIZONTAL: Stăpînul volanului — A clipit electric stopul şi maşina s-a oprit — Fără el, nici o roată nu se mişcă 2) La rochie şi la maşină! — Zveltă alunecă pe asfalt — Pobeda sau Moskvici 3) Pictor, artist al poporului — Perete — Maşini aliniate la stop — Orăşel în Sahara 4) Insulă muzicală — Se pricepe numai la mici reparaţii — Te-nvîrţi cu maşina de colo pînă colo 5) Turism cehoslovac, soră cu Skoda — Cardiacii o au mărită — Mişcat din loc 6) Mirat din cale afară — Fluviu în Ţările de jos — Reflexiv 7) Ocol — Maşină ridicată cu cricul — Corpul diplomatic pe maşină 8) Hotel bucureştean — De talia camionului — A împreuna 9) In timpul accidentului şi-a pierdut cunoştinţa — Joacă roţile pe el — Cadrul unei maşini pe care se montează caroseria 10) Cozi de versuri — Viteză apreciabilă.

VERTICAL: 1) Nor de praf — Lulu Rădulescu 2) Pretext pentru campionii volanului — Cauza petelor de pe mîinile şi hainele şoferului 3) Dans spaniol — Maşină de plimbare 4) Ochi gălbui în bezna smolită a şoselei (pl.) — Indemn hipo! 5) Literă slavonă — Maşină pentru transportat mărfuri 6) Literă arabă — Textilă 7) Impinsă din spate 8) Face parte din echipamentul a tot mai multor maşini 9) Bucuria lui Grivei — Cîrlionţ, buclă 10) Maşini încolonate — O simte cel ce nu suportă beţia vitezii 11) Fără nici o asemănare — Maşină de piaţă 12) Se scurg în timp — Din nou 13) Este rezervat pentru vehicule — Gară în Bucureşti 14) Bebe iar s-a supărat! — Aparat pentru înălţarea maşinii — Diftong latin 15) Se recomandă celui nerăbdător — Plecată cu maşina 16) Enigma ei a dezlegat-o G. Călinescu — Fluviu african 17) A dat roată — Se îngînă adesea cu noaptea.

Cuvinte rare: AUA, EE, TIT

CRIPTOGRAFIE

(12 - 3 - 6)

(5 puncte)

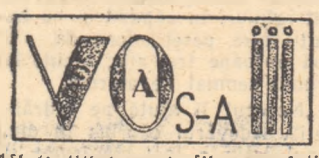

Aflaţi titlul unui film sovietic

FILATELIE

Ştampile speciale de OBLITERARE

La 21 martie, cu prilejul celei de a 2000-a rotaţii a celui de al doilea Sputnik în jurul pămîntului, Poşta centrală din Moscova a folosit pentru obliterarea timbrelor o ştampilă cu emblema Anului Geofizic Internaţional: globul pămîntesc şi în jurul său, pe orbită, satelitul artificial. Imprejurul desenului o inscripţie: „2000 de rotaţii în jurul pămîntului. Moscova", iar în centru data evenimentului: 21. III. 1958.

O altă ştampilă, folosită de oficiul poştal situat în incinta Conservatorului din Moscova, unde s-a desfăşurat Concursul internaţional „Ceaikovski", obliterea timbre de pe corespondenţa expediată de către participanţii

şi cei care au asistat la concurs. Ştampila poartă inscripţia: „U.R.S.S. — Concursul internaţional al violoniştilor şi pianiştilor „P. I. Ceaikovski", 3. IV. 58-0, Moscova".

Menţionăm totodată şi ştampila specială purtînd inscripţia „Campionatul mondial de şah" folosită pentru anularea timbrelor la oficiul poştal care funcţionează pe lîngă sala unde se desfăşoară meciul-revanşă între maestrii sovietici ai şahului V. Smîslov, campion al lumii şi M. Botvinnik, fost campion.

Flori

(7 puncte)

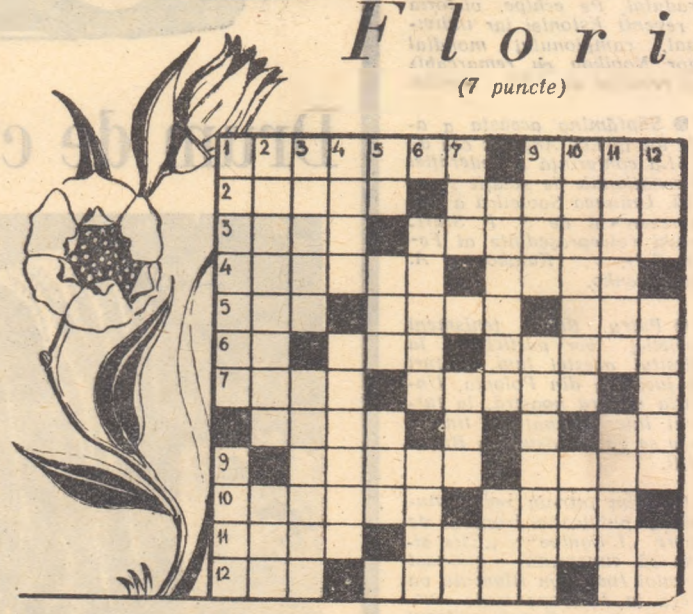

ORIZONTAL: 1) Feerica împărăţie a florilor — Crini imaculaţi 2) Floare de mai, foarte decorativă — Formează corola unei flori 3) Plantă cu flori violete, numită şi stînjenel — Flori albe cu miros plăcut şi pătrunzător 4) Acolo dama cu camelii o vedeţi pe ecran — Trăia în Grecia antică. 5) A răsări ca din pămînt — Arbust ale cărui flori formează mîţişori sau amenţi — Munţi în Creta. 6) Corola narcisului!? — Document — Rezultatul adunării 7) Nici mai mult, nici mai puţin — Masă prietenească 8) Delfin din bazinul Amazonului — Diftong latin 9) Flori de o albeaţă strălucitoare şi cu miros puternic — Caricaturist romîn 10) Pedeapsă pentru infractorii care rup florile din parcuri — Primenea aerul unei încăperi 11) Uite! — Impletitură lucrată de mînă 12) Lui însuşi — Plantă cu flori de diferite culori, numită şi gherghină — Codiţă de margaretă!?

VERTICAL: 1) Floare ornamentală, în formă de ciorchine, albastră sau violet, originară din China — Pom fructifer cu flori albe 2) Flori cultivate în sere speciale — Luna florilor 3) Potoleşti durerea — De abia se mişcă 4) De multe ori — Ca florile de salcie 5) Poftim o floare! — Floare de grădină, roşie ca focul — Lac în oaza El-Golea 6) Fermecătoare localitate din Crimeea, paradis al florilor — „...florilor", povestire a maestrului Sadoveanu 7) Dacă e de flori, se întrebuinţează în cosmetică — Copaci dezbrăcaţi de frunze — Aluminiu 8) Parfum de flori — Şiragul vîrstei 9) Insulă de corali — „Liliacul" sau „Floarea din Şiraz" 10) Floarea mireselor — Ceasuri 11) Iarnă fără ger — Il dau albinele asupra potirelor florilor 12) Rupi o floare — Liliacee cu flori, aşezate în spicuri, cultivată ca plantă ornamentală — Una şi una!

Cuvinte mai puţin cunoscute: AID, INIA.

ŞAH ▣ ŞAH ▣ ŞAH ▣ ŞAH ▣ ŞAH

Botvinnik păstrează avantajul

După partida a 12-a a meciului pentru campionatul mondial, Botvinnik păstrează cele trei puncte avantaj, cîştigate în primele trei partide. Cu victoria în 24 mutări din partida a 11-a, Smîslov redusese diferenţa la 2 puncte, dar în partida a 12-a Botvinnik a cîştigat din nou o partidă complicată şi interesantă, pe care o reproducem mai jos:

DESCHIDEREA RETI

Alb: **M. Botvinnik**

Negru: **V. Smîslov**

A 12-a din meci.

1. c4 Cf6 2. g3 c6 3. Cf3 d5 4. b3 Nf5 5. Ng2 e6 6. Nb2 Cbd7 7. 0—0 h6. (Sistemul de apărare ales de Smîslov a fost recomandat încă în 1924 de fostul campion mondial Emanuel Lasker) **8. d3 Ne7 9. Cbd2 0—0 10. a3 a5 11. Dc2 Nh7 12. Nc3 b5** (Negrul trebuie să joace activ pentru a împiedica pe alb să organizeze atacul în centru) **13. c:b5 c:b5 14. b4 Dc7 15. Db2 Cb6 16. Ne5 Dd7 17. Cb3 a:b4 18. a:b4 T: a1 19. T: a1 Ca4** (Negrul a neutralizat coloana „a" dar acum două din piesele sale, calul a4 şi nebunul h7 nu iau parte la joc) **20. Dd2 Tc8 21. Tc1 T: c1+ 22. C:c1 Ce8 23. Cd4 Rf8** (Negrul intenţionează să-şi aducă în joc nebunul h7 prin g8 urmat de f7—f6). **24. Nh3 Ng8 25. Cdb3 f6 26. Na1 Da7** (Apărarea dificilă i-a luat lui Smîslov mult timp, astfel că pentru ultimele 15 mutări el nu mai avea decît 15 minute la dispoziţie) **27. d4 Cd6 28. Da2 Cc4 29. Cc5 N:c5 30. d:c5** (Acum calul a4 nu mai are mutări) **30. ...e5 31. Db1 d4 32. Df5 Dc7 33. Cd3** (Botvinnik a organizat un atac periculos pe cîmpurile albe) **33. ...Nf7 34. Dh7 Ng8 35. De4 Nf7 36. Da8+ Ne8 37. Ng2** (Cu ameninţarea Nd5 urmat de N:c4) **37. ...Re7 38. f4! Ce3 39. f:e5 f:e5 40. De4 C:g2.** Aci partida s-a întrerupt şi albul a dat mutarea în plic. Smîslov a cedat însă, fără a mai relua jocul, deoarece după **41. C:e5 Ce3 42. N:d4** atacul de mat al albului este imparabil.

Soluţia problemei nr. 1

Matul în 2 mutări se obţine prin **1. c2—c4!** după care survin următoarele variante: 1. ..Ra4 2. Da3 mat; 1. ...Ra6 2. Da7 mat; 1. ...c:b5 2. D:b5 mat.

Problema nr. 3

A. Kuznetov

Premiul I în meciul U.R.S.S.-Olanda, 1957

Mat în 2 mutări

(Alb: Rc6, Db6, Ta5, Tf8, Nd1, Nd8, Ce4, Cf6. Pg5, d7; Negru: Rf4, Nb1, Nb8, Cg2, Ch4, Pp.b4, d2, d3, e6, g3, g6).

CVINTET FEMININ

(5 puncte)

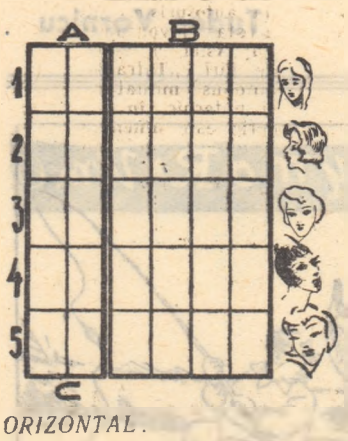

ORIZONTAL.

1. Hîrtie de calitate superioară
2. N-a plecat încă.
3. Fîţă tipărită.
4. Mică însemnare.
5. Geamantan.

Soluţionînd exact acest joc, veţi găsi în compartimentul B numele celor 5 fete prezentate mai sus, iar pe verticala A-C o cunoscută scriitoare sovietică, autoarea volumelor „Tovarăşi de drum" şi „Anotimpuri".

Fuga consoanelor

(5 puncte)

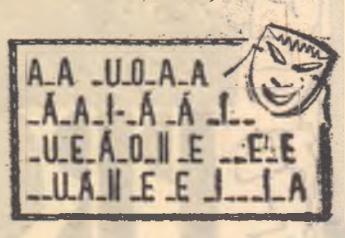

Plasînd în locul liniuţelor consoane, veţi găsi titlul a 4 operete româneşti.

In atenţia cîştigătorilor CONCURSULUI NOSTRU DIN 1957

Cîştigătorii concursului nostru de jocuri distractive din decembrie 1957, tov.: Constantin Munteanu, muncitor, Bucureşti, str. Pitiş nr. 9; Voloacă T. Ştefan, elev, Craiova, str. Ştefan Gheorghiu nr. 118; Nicolae Holban, pianist, Bucureşti, str. Ştirbei Vodă nr. 107; Constantin Mărtiş, student, Bucureşti, str. Doamnei nr. 1; Angela Pintilie, profesoară, Iaşi, şoseaua Naţională nr. 145, sînt invitaţi să ia legătură cu redacţia noastră, în vederea întocmirii formalităţilor pentru plecarea în U.R.S.S.

VN **Bon de participare** **3**

PE TOT GLOBUL

● *La Tallin s-a desfăşurat un concurs de pentatlon modern între reprezentativele Armeniei, Georgiei, Ucrainei, Estoniei şi combinata Leningradului. Pe echipe, victoria a revenit Estoniei iar individual, campionului mondial Igor Novikov cu remarcabilul rezultat de 4.756 puncte.*

● *Săptămîna aceasta a avut loc la Los Angeles cea de a 51-a conferinţă a Federaţiei internaţionale de aviaţie sportivă. Uniunea Sovietică a fost reprezentată de S. I. Staricevski (vicepreşedinte al Federaţiei), V. Kulakov şi A. Tatiancenko.*

● *Patru tineri tenismeni sovietici vor participa, la sfîrşitul acestei luni, alături de jucătorii din Polonia, Ungaria şi ţara noastră, la turneul internaţional de tineret care se va desfăşura la Bucureşti.*

● *Citim într-un recent număr al publicaţiei franceze de sport „L'Equipe": „Este sigur că cunoscutul gimnast spaniol Joacquim Blum nu va pleca la Moscova unde urmează să se dispute viitorul campionat mondial. Motivul nu are nimic comun cu sportul".*

● *În prima întîlnire susţinută în Statele Unite, reprezentativa de lupte libere a U.R.S.S. a întrecut echipa S.U.A., la Norman, cu 7-1. Sportivii sovetici au fost viu aplaudaţi de spectatori pentru excelenta lor comportare.*

● *Tokio va găzdui, luna viitoare, congresul Comitetului olimpic internaţional. Cu acest prilej urmează să se discute dacă probele de bob vor fi menţinute în programul Jocurilor olimpice din 1960, deşi potrivit unei hotărîri luată la Sofia trebuiau să fie scoase din întrecerile viitoarei olimpiade.*

Reprezentantul Uniunii Sovietice Andrianov va cere, în cadrul congresului, introducerea în programul olimpic a întrecerilor feminine la canotaj, hochei pe iarbă, handbal, volei şi tir. De asemenea federaţia de scrimă va solicita includerea probei de floretă pe echipe feminine.

SPORT

Drum de creastă în Pirin-Planina

Interlocutorul meu, maestrul sportului Aurel Irimia, un tînăr chipeş cu faţa arsă de soarele şi vînturile înălţimilor, îşi deapănă amintirile. Sînt amintiri de dată recentă, aduse din ţara prietenă de la sudul Dunării, unde a fost cu alţi trei temerari căţărători de munţi — Floricioiu, Hurubean şi Udrea — răspunzînd unei invitaţii a alpiniştilor bulgari care au organizat prima lor alpiniadă internaţională de iarnă.

Irimia povesteşte cu modestie despre propriile lor fapte, cu înflăcărare despre gazdele atît de primitoare, despre oamenii care le-au fost tovarăşi de luptă cu granitul Pirin-Planinei şi cu neînchipuita viforniţă de pe creştele munţilor.

Irimia povesteşte...

La poalele munţilor Pirin, în Bansko, locul natal al poetului patriot Vapţarov, s-a consumat prima zi a alpiniadei. A fost ziua cunoaşterii reciproce între cei peste o sută de participanţi — bulgari, romîni, iugoslavi şi polonezi. Cu toţii au ascultat, apoi, în faţa tribunei străjuite de drapele, cuvîntul de deschidere rostit de generalul Radunov, fost conducător al partizanilor din Pirin, iar acum entuziast sprijinitor al alpinismului.

A doua zi a fost sortită cunoştinţei cu muntele. Fireşte, o simplă luare de contact. Apoi?

În a treia zi, echipele au început urcuşul pe itinerarii potrivite cu experienţa şi pregătirea lor. Cel mai greu traseu — creasta Strajite — a fost dat romînilor care nu s-au plîns de fel de acest lucru, ci dimpotrivă, s-au bucurat ca de o apreciere deosebită.

Şi au urcat, în prima zi, alpiniştii noştri pînă au lăsat în urmă zona pădurilor. A fost o zi calmă, de urcuş spornic. Dar a doua zi, iarna s-a zburlit la cei ce se-ncumetau să-i calce tărîmurile. A trimis vîntul cel mai năpraznic să-i smulgă pe cutezători de pe creste, a trimis zăpada ca să-i orbească. Oamenii însă, nu au dat înapoi. Au mai controlat o dată corzile, au prins mai zdravăn pioletul în mîini şi, punînd bărbia în piept, au continuat asaltul înălţimilor.

Drumul îndrăzneţilor a trecut peste creste, cînd la 2800 cînd la 2900 de metri, pe cornişe uneori de numai 50 cm lărgime sub care se căsca hăul prăpastiilor.

Nu s-a înregistrat nici un accident. Şi chiar dacă ar fi survenit vre-o nefericită întîmplare, echipele de prim ajutor instalate de-a lungul traseului ar fi intervenit cu promptitudine. Trebuie să ştiţi că acolo, la 2800 de metri, medicii şi-au săpat iglunuri în zăpadă şi au locuit între pereţii lor albi şi reci aproape trei zile, atenţi la primul semnal de alarmă.

„Norocul îi ajută pe îndrăzneţi". Adevărul cuprins în dictonul latin a fost confirmat şi pe culmile Pirinului. Cerbicia iernii s-a frînt în faţa perseverenţei alpiniştilor, care şi-au continuat drumul, în ziua următoare, sub un cer fără scamă de nor. Privirile au rătăcit pînă departe, peste creste cu reflexe diamantine, iar în scurtele clipe de răgaz, aparatele de fotografiat au surprins pe peliculă imagini de o rară frumuseţe.

Aşa a trecut şi ultima zi de drum pe creste, sfîrşit la cabana Eltepe.

Traseul s numărul 1, cel mai lung şi cel mai dificil, fusese străbătut cu succes.

„Am fost invitaţi şi la alpiniada de vară la care vor lua parte 35.000 de alpinişti bulgari. Reţineţi: 35.000! Se poate o mai bună dovadă a preţuirii de care se bucură aceasta îndeletnicire sportivă la vecinii noştri?"

S. Bonifaciu

15 oameni în atac...

Revăzînd zilele trecute la teatrul „Municipal" piesa lui Giraudoux „Nebuna din Chaillot", mi-am reamintit că renumitul dramaturg îşi struneşte uneori penița pentru a face şi însemnări sportive. Tîrziu, în noapte, acasă, am răvăşit jumătate din biblioteca şi tocmai cînd nu mai aveam nici o speranţă am descoperit o „operă sportivă" a acestuia. Nu e vorba despre nici o carte şi cu atît mai puţin de o piesă de teatru. E o simplă introducere la un volum de amintiri scrise cu tot atîta sprinteneală cu cît avea cînd marca încercările echipei Franţei, şi pe care-l datorăm celui ce este marele Jauréguy. Astăzi Jauréguy, prezent doar ca îndrumător de pe tuşă al echipei Franţei, are suficiente răgazuri pentru a-şi putea aminti prin scris de cei alături de care a jucat. Interesant este însă că Giraudoux face în introducerea cărţii o pledoarie pentru jocul celor 15, rugbiul — sport bărbătesc, de curaj — cu priceperea celuia ce îşi petrece multe după amieze în tribunele stadioanelor şi-şi aminteşte chiar de unele pase pe care le-a primit pe terenul de joc.

Face această pledoarie dindune impresia că aşa, cel puţin poetic, doreşte jocul deschis. Lucrul acesta ni se pare atît de firesc cum noaptea urmează zilei. E de altfel ceea ce se cere unei bune echipe de rugbi, ceea ce cerem tuturor echipelor de club din ţara noastră şi mai ales celei naţionale care în curînd, cu prilejul marii expoziţii de la Bruxelles, este solicitată să joace din nou peste hotare. Nu mai spun că renumita echipă engleză „Swansea" va evolua şi ea în curînd în Bucureşti.

Interesant este însă de adăugat aci o afirmaţie care aparţine lui Jauréguy.

— Dacă englezii, care nu mai sînt invincibili în acest joc, îl închid, joacă mai mult cu înaintaşii, sînt convins că în curînd multe formaţii vor adopta sistemul celălalt, atît de spectaculos. Cei care vor practica cel mai deschis joc sînt sovieticii. Jocul de rugbi a fost abia introdus în ţara lor, dar aşa cum ne-au obişnuit şi în alte discipline ei vor face în curînd progrese uimitoare; vă amintesc de performanţele lor în hochei pe gheaţă, în scrimă. Şi cum concepţia lor în sport este de acest gen, am certitudinea că nu vor adopta un sistem care să nu placă spectatorului, ci tocmai sistemul deschis, creator, al inspiraţiei, al geniului — aş îndrăzni să spun.

Tudor Vornicu

umor * umor * umor * UMOR * UMOR * UMOR * UMOR

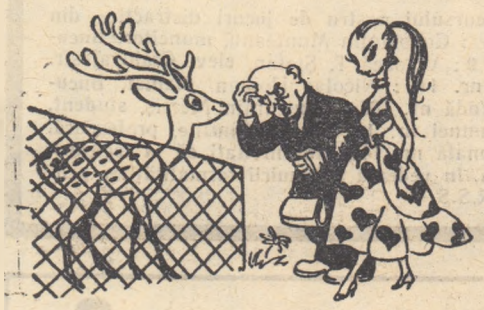

Asociaţie neplăcută de idei
desen de M. Bitnîi.

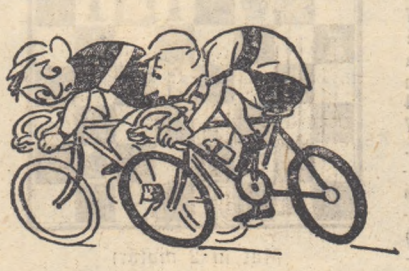

Oare din ce echipă o mai fi şi ăsta?!
desen de M. Bitnîi.

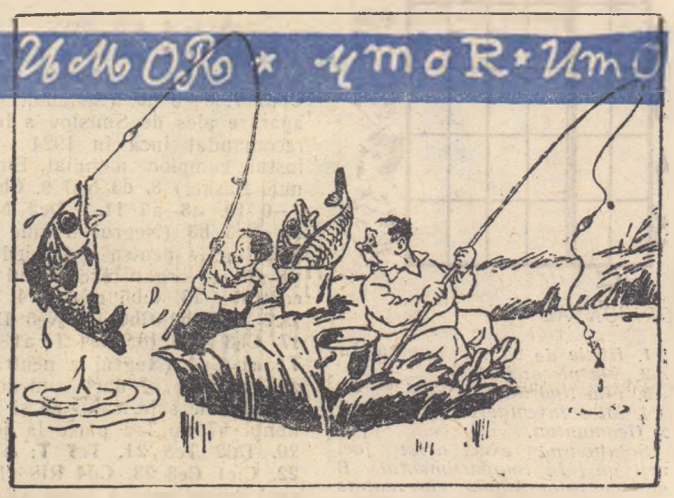

Eh! şi să nu-ţi fie necaz?!
desen de A. Bajenov

TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"